

IZVJEŠTAJ O FINANSIJSKOJ REVIZIJI

JAVNOG PREDUZEĆA MEĐUNARODNI AERODROM „SARAJEVO“ d.o.o. SARAJEVO

za 2018. godinu

Broj: 01-02-09-14-4-2173-6/18

Sarajevo, juli 2019. godine

SADRŽAJ

I	IZVJEŠTAJ NEZAVISNOG REVIZORA	1
1.	IZVJEŠTAJ O REVIZIJI FINANSIJSKIH IZVJEŠTAJA	1
2.	IZVJEŠTAJ O REVIZIJI USKLAĐENOSTI	3
II	KRITERIJI ZA REVIZIJU	5
III	IZVJEŠTAJ O REVIZIJI	6
1.	UVOD	6
2.	PREDMET, CILJ I OBIM REVIZIJE	6
3.	PRAĆENJE PRIMJENE PREPORUKA IZ PRETHODNIH REVIZIJA I ANALIZA PODUZETIH MJERA	7
4.	SISTEM INTERNIH KONTROLA	7
5.	PLANIRANJE, DONOŠENJE PLANA POSLOVANJA I FINANSIJSKOG PLANA I IZVJEŠTAVANJE	8
6.	FINANSIJSKI IZVJEŠTAJI	9
6.1	<i>BILANS USPJEHA</i>	9
6.1.1	Prihodi	9
6.1.1.1	Poslovni prihodi	10
6.1.1.2	Finansijski prihodi	10
6.1.1.3	Ostali prihodi i dobiti	10
6.1.2	Rashodi	11
6.1.2.1	Poslovni rashodi	11
6.1.2.2	Ostali rashodi i gubici	14
6.1.2.3	Rashodi iz osnova umanjena vrijednosti sredstava	14
6.1.3	Finansijski rezultat	14
6.2	<i>BILANS STANJA</i>	14
6.2.1	Stalna sredstva i dugoročni plasmani	14
6.2.2	Tekuća sredstva	16
6.2.2.1	Zalihe i sredstva namijenjena prodaji	16
6.2.2.2	Gotovina i gotovinski ekvivalenti	17
6.2.2.3	Kratkoročna potraživanja, kratkoročni plasmani i aktivna vremenska razgraničenja	17
6.2.3	Kapital	18
6.2.4	Dugoročna razgraničenja i rezervisanja	19
6.2.5	Obaveze	19
6.2.5.1	Pasivna vremenska razgraničenja	20
6.2.6	Vanbilansna evidencija	20
6.3	<i>IZVJEŠTAJ O NOVČANIM TOKOVIMA</i>	20
6.4	<i>IZVJEŠTAJ O PROMJENAMA NA KAPITALU</i>	20
6.5	<i>BILJEŠKE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE</i>	20
7.	JAVNE NABAVKE	20
8.	SUDSKI SPOROVI	23
9.	KOMENTARI NA NACRT IZVJEŠTAJA	23
IV	PRILOG GODIŠNJI FINANSIJSKI IZVJEŠTAJI	24
	<i>Bilans uspjeha za period od 1. 1. do 31. 12. 2018. godine</i>	25
	<i>Bilans stanja na dan 31. 12. 2018. godine</i>	27
	<i>Izveštaj o gotovinskim tokovima za period od 1. 1. do 31. 12. 2018. godine (Indirektna metoda)</i>	28
	<i>Izveštaj o promjenama u kapitalu za period koji završava na dan 31. 12. 2018. godine</i>	30

I IZVJEŠTAJ NEZAVISNOG REVIZORA

Izveštaj nezavisnog revizora se daje na osnovu provedene finansijske revizije koja obuhvata reviziju finansijskih izvještaja i reviziju usklađenosti aktivnosti, finansijskih transakcija i informacija sa relevantnim zakonima i drugim propisima.

1. IZVJEŠTAJ O REVIZIJI FINANSIJSKIH IZVJEŠTAJA

Mišljenje

Izvršili smo reviziju finansijskih izvještaja **Javnog preduzeća Međunarodni aerodrom „Sarajevo“ d.o.o. (u daljem tekstu: Društvo)** koji obuhvataju: bilans stanja – izvještaj o finansijskom položaju na dan 31. 12. 2018. godine, bilans uspjeha – izvještaj o ukupnom rezultatu, izvještaj o novčanim tokovima – izvještaj o tokovima gotovine, izvještaj o promjenama na kapitalu za godinu koja se završava na taj dan i bilješke uz finansijske izvještaje, uključujući i rezime značajnih računovodstvenih politika.

Prema našem mišljenju, finansijski izvještaji Društva prikazuju istinito i fer, u svim materijalnim aspektima, finansijsko stanje imovine, obaveza i izvora sredstava na 31. 12. 2018. godine, rezultat poslovanja, novčane tokove i promjene na kapitalu za godinu koja se završava na navedeni datum, u skladu sa prihvaćenim okvirom finansijskog izvještavanja.

Osnova za mišljenje

Reviziju smo obavili u skladu sa Zakonom o reviziji institucija u Federaciji Bosne i Hercegovine i primjenjivim Međunarodnim standardima vrhovnih revizionih institucija (ISSAI). Naše odgovornosti prema tim standardima su detaljnije opisane u odjeljku izvještaja *Odgovornost revizora za reviziju finansijskih izvještaja*.

Nezavisni smo od Društva u skladu u skladu s ISSAI 30 – Etičkim kodeksom, kao i u skladu s etičkim zahtjevima koji su relevantni za našu reviziju i ispunili smo ostale etičke odgovornosti u skladu sa tim zahtjevima.

Vjerujemo da su revizorski dokazi koje smo pribavili dovoljni i odgovarajući da osiguraju osnovu za naše mišljenje.

Ključna pitanja revizije

Ključna pitanja revizije su ona pitanja koja su, po našoj profesionalnoj procjeni, od najveće važnosti u našoj reviziji finansijskih izvještaja tekućeg perioda. Tim pitanjima smo se bavili u kontekstu naše revizije finansijskih izvještaja kao cjeline i pri formiranju mišljenja i mi ne dajemo posebno mišljenje o tim pitanjima. Utvrdili smo da su u nastavku navedena pitanja ključna pitanja revizije, koja treba objaviti u našem izvještaju:

- Priznavanje prihoda

Društvo je 31. 12. 2018. godine iskazalo poslovne prihode u iznosu od 51.315.810 KM, koji se odnose na pružanje avijacijskih i komplementarnih usluga, cargo usluga za prihvat i otpremu roba i pošta, kao i ugostiteljskih usluga. Računovodstvenim politikama Društva utvrđeno je da se prihodi priznaju kada je vjerovatno da će buduće ekonomske koristi priticati u Društvo i da se ove koristi mogu pouzdano izmjeriti. Prihodi se priznaju u finansijskim izvještajima u trenutku ispostavljanja faktura za izvršene usluge. Usmjerali smo pažnju na ovo područje zbog činjenice da su prihodi važna mjera u procjeni uspješnosti poslovanja Društva.

Provjerili smo priznavanje prihoda i njihovo evidentiranje kroz testiranje prihoda na bazi uzorka. Cilj je bio uvjeriti se da li se prihodi priznaju u skladu sa Međunarodnim računovodstvenim standardima vezanim za priznavanje prihoda.

Naše revizijske procedure, između ostalih, uključivale su:

- testiranje potraživanja kroz provjeru konfirmacija sa kupcima Društva;
- testiranje priznavanja prihoda u odgovarajućem periodu;

- provjeru ima li evidentiranih prihoda koji ne zadovoljavaju zahtjev za priznavanje;
- procjenu potpunosti i tačnosti objava povezanih s prihodima, u skladu sa Zahtjevima sadržanim u Međunarodnim standardima finansijskog izvještavanja.

Na osnovu prikupljenih dokaza, smatramo da je priznavanje prihoda vršeno u skladu sa zahtjevima Međunarodnih računovodstvenih standarda.

Odgovornost rukovodstva i onih koji su zaduženi za upravljanje za finansijske izvještaje

Rukovodstvo Društva je odgovorno za izradu i fer prezentaciju finansijskih izvještaja u skladu sa prihvaćenim okvirom finansijskog izvještavanja u Federaciji Bosne i Hercegovine. Ova odgovornost podrazumijeva i kreiranje, primjenu i održavanje internih kontrola koje su relevantne za pripremu i prezentaciju finansijskih izvještaja koji ne sadrže materijalno značajne pogrešne iskaze uslijed prevare ili greške, odgovarajuća objelodanjivanja relevantnih informacija u napomenama uz finansijske izvještaje, kao i odabir i primjenu odgovarajućih računovodstvenih politika i računovodstvenih procjena, koje su razumne u datim okolnostima.

U sastavljanju finansijskih izvještaja rukovodstvo je odgovorno za procjenjivanje sposobnosti Društva da nastavi s poslovanjem po vremenski neograničenom poslovanju, objavljivanje, ako je primjenjivo, pitanja povezanih s vremenski neograničenim poslovanjem i korištenjem računovodstvene osnove zasnovane na vremenskoj neograničenosti poslovanja, osim ako rukovodstvo ili namjerava likvidirati Društvo ili prekinuti poslovanje ili nema realne alternative nego da to učini.

Nadzorni odbor je odgovoran za nadziranje procesa finansijskog izvještavanja koje je ustanovilo Društvo.

Odgovornost revizora za reviziju finansijskih izvještaja

Naši ciljevi su steći razumno uvjerenje o tome jesu li finansijski izvještaji kao cjelina bez značajnog pogrešnog prikaza uslijed prevare ili greške, kao i izdati izvještaj nezavisnog revizora koji uključuje naše mišljenje. Razumno uvjerenje je visok nivo uvjerenja, ali nije garancija da će revizija obavljena u skladu sa Međunarodnim standardima vrhovnih revizionih institucija uvijek otkriti značajno pogrešno prikazivanje kada ono postoji. Pogrešni prikazi mogu nastati uslijed prevare ili greške i smatraju se značajnim ako se razumno može očekivati da, pojedinačno ili zbirno, utiču na ekonomske odluke korisnika, donesene na osnovi tih finansijskih izvještaja.

Kao sastavni dio revizije, u skladu s Međunarodnim standardima vrhovnih revizionih institucija, stvaramo profesionalne prosudbe i održavamo profesionalni skepticizam tokom revizije. Mi također:

- prepoznavamo i procjenjujemo rizike značajnog pogrešnog prikaza finansijskih izvještaja, zbog prevare ili greške, oblikujemo i obavljammo revizijske postupke kao reakciju na te rizike i pribavljamo revizijske dokaze koji su dovoljni i primjereni da osiguraju osnovu za naše mišljenje. Rizik neotkrivanja značajnog pogrešnog prikaza nastalog uslijed prevare je veći od rizika nastalog uslijed pogreške, jer prevara može uključiti tajne sporazume, krivotvorenje, namjerno izostavljanje, pogrešno prikazivanje ili zaobilaženje internih kontrola;
- stičemo razumijevanje internih kontrola relevantnih za reviziju kako bismo oblikovali revizijske postupke koji su primjereni u datim okolnostima, ali ne i za svrhu izražavanja mišljenja o učinkovitosti internih kontrola Društva;
- ocjenjujemo primjerenost korištenih računovodstvenih politika i razumnost računovodstvenih procjena, kao i povezanih objava izvršenih od strane rukovodstva;
- zaključujemo o primjerenosti korištene računovodstvene osnove zasnovano na vremenskoj neograničenosti poslovanja koju koristi rukovodstvo, zasnovano na pribavljenim revizijskim dokazima, zaključujemo o tome postoji li značajna neizvjesnost u vezi s događajima ili okolnostima koji mogu stvarati značajnu sumnju u sposobnost Društva da nastavi s vremenski neograničenim poslovanjem. Ako zaključimo da postoji značajna neizvjesnost, od nas se zahtijeva da skrenemo pažnju u našem izvještaju nezavisnog revizora na povezane objave u finansijskim izvještajima ili, ako takve objave nisu odgovarajuće, da modifikujemo naše mišljenje. Naši zaključci se zasnivaju na revizijskim dokazima pribavljenim sve do datuma našeg

izvještaja nezavisnog revizora. Međutim, budući događaji ili uslovi mogu uzrokovati da Društvo prekine s nastavljanjem poslovanja po vremenski neograničenom poslovanju;

- ocjenjujemo cjelokupnu prezentaciju, strukturu i sadržaj finansijskih izvještaja, uključujući i objave, kao i odražavaju li finansijski izvještaji transakcije i događaje na kojima su zasnovani na način kojim se postiže fer prezentacija.

Mi komuniciramo s rukovodstvom, između ostalih pitanja, i u vezi s planiranim djelokrugom i vremenskim rasporedom revizije i važnim revizijskim nalazima, uključujući i one u vezi sa značajnim nedostacima u internim kontrolama, koji su otkriveni tokom naše revizije.

Između pitanja o kojima se komunicira s rukovodstvom, mi određujemo ona pitanja koja su od najveće važnosti u reviziji finansijskih izvještaja tekućeg razdoblja i stoga su ključna revizijska pitanja. Mi opisujemo ta pitanja u našem revizorovom izvještaju, osim ako zakon ili regulativa sprečava javno objavljivanje pitanja ili kada odlučimo, u izuzetno rijetkim okolnostima, da pitanje ne treba izvijestiti u našem izvještaju nezavisnog revizora, jer se razumno može očekivati da bi negativne posljedice izvještavanja nadmašile dobrobiti javnog interesa od takvog izvještavanja.

2. IZVJEŠTAJ O REVIZIJI USKLAĐENOSTI

Mišljenje s rezervom

Uz reviziju finansijskih izvještaja **Javnog preduzeća Međunarodni aerodrom „Sarajevo“ d.o.o. za 2018. godinu** izvršili smo i reviziju usklađenosti aktivnosti, finansijskih transakcija i informacija sa relevantnim zakonima i drugim propisima.

Prema našem mišljenju, osim za navedeno u odjeljku *Osnova za mišljenje s rezervom*, aktivnosti, finansijske transakcije i informacije Društva za 2018. godinu u skladu su, u svim materijalnim aspektima, sa zakonima i drugim propisima koji su definisani kao kriteriji za datu reviziju.

Osnova za mišljenje s rezervom:

Kao što je navedeno u Izvještaju:

1. **Za nabavku usluga građevinsko-zanatskih i instalaterskih radova u iznosu od 36.068.577 KM tenderska dokumentacija nije izrađena u skladu sa procedurama propisanim članom 53. Zakona o javnim nabavkama i članom 3, stav (2), tačka (e) Uputstva za pripremu modela tenderske dokumentacije. Društvo je propustilo da tenderskom dokumentacijom definiše zahtjeve za podugovaranje u skladu sa navedenim propisima, a što je uzrokovalo žalbe i kašnjenje u realizaciji građevinsko-zanatskih i instalaterskih radova (tačka 7. Izvještaja).**

Reviziju usklađenosti smo izvršili u skladu s Zakonom o reviziji institucija u Federaciji Bosne i Hercegovine i ISSAI 4000 – Standardom za reviziju usklađenosti. Naše odgovornosti prema standardima detaljnije su opisane u odjeljku *Odgovornost revizora za reviziju usklađenosti*.

Nezavisni smo od Društva u skladu s ISSAI 30 – Etičkim kodeksom, kao i u skladu s etičkim zahtjevima koji su relevantni za našu reviziju i ispunili smo ostale etičke odgovornosti u skladu s tim zahtjevima.

Vjerujemo da su revizorski dokazi koje smo pribavili dovoljni i odgovarajući da osiguraju osnovu za naše mišljenje s rezervom.

Odgovornost rukovodstva i onih koji su zaduženi za upravljanje za usklađenost

Pored odgovornosti za pripremu i fer prezentaciju finansijskih izvještaja, rukovodstvo Društva je također odgovorno da osigura da su aktivnosti, finansijske transakcije i informacije u skladu sa propisima kojima su regulisane i potvrđuje da je tokom fiskalne godine osiguralo namjensko, svrsishodno i zakonito korištenje raspoloživih sredstava za ostvarivanje utvrđenih ciljeva, te ekonomično, efikasno i efektivno funkcionisanje sistema finansijskog upravljanja i kontrole.

Nadzorni odbor je odgovoran za nadziranje usklađenosti aktivnosti, finansijskih transakcija i informacija sa zakonima i drugim propisima.

Odgovornost revizora za reviziju usklađenosti

Pored odgovornosti da izrazimo mišljenje o finansijskim izvještajima, naša odgovornost podrazumijeva i izražavanje mišljenja o tome da li su aktivnosti, finansijske transakcije i informacije, u svim materijalnim aspektima, u skladu sa zakonima i drugim propisima kojima su regulisane. Odgovornost revizora uključuje obavljanje procedura, kako bi pribavili revizijske dokaze o tome da li se sredstva koriste za odgovarajuće namjene i da li je poslovanje Društva prema definisanim kriterijima, usklađeno sa zakonima i drugim propisima. Procedure podrazumijevaju procjenu rizika od značajnih neusklađenosti sa zakonima i propisima koji regulišu poslovanje subjekta revizije. Također, naša odgovornost podrazumijeva i ocjenu finansijskog upravljanja, funkcije interne revizije i sistema internih kontrola.

Sarajevo, 8. 7. 2019. godine

ZAMJENIK GENERALNOG REVIZORA

Dragan Kolobarić, dipl. oec.

GENERALNI REVIZOR

Dževad Nekić, dipl. oec.

II KRITERIJI ZA REVIZIJU

Ured za reviziju institucija u Federaciji Bosne i Hercegovine u okviru finansijske revizije provodi i reviziju finansijskih izvještaja i reviziju usklađenosti. Revizija finansijskih izvještaja i revizija usklađenosti podrazumijeva proces objektivnog prikupljanja i procjenjivanja dokaza, kako bi se utvrdilo da li su predmeti revizije, tj. finansijski izvještaji, kao i aktivnosti, finansijske transakcije i informacije, usklađeni sa odgovarajućim kriterijima koji su sadržani u zakonima i drugim propisima. Kriteriji predstavljaju poredbene parametre koji se koriste kako bi se dala ocjena predmeta revizije.

Kriteriji za reviziju finansijskih izvještaja su sljedeći:

- Zakon o računovodstvu i reviziji FBiH;
- Međunarodni računovodstveni standardi;
- Međunarodni standardi finansijskog izvještavanja.

Kriteriji za reviziju usklađenosti su sljedeći:

- Zakon o privrednim društvima;
- Zakon o javnim preduzećima u FBiH;
- Zakon o javnim nabavkama;
- Zakon o radu;
- Zakon o plaćama i drugim materijalnim pravima članova organa upravljanja institucija FBiH i javnih preduzeća u većinskom vlasništvu FBiH;
- Zakon o porezu na dobit;
- Zakon o porezu na dohodak;
- Zakon o doprinosima;
- Zakon o finansijskom upravljanju i kontroli u javnom sektoru u FBiH;
- Zakon o internoj reviziji u javnom sektoru u FBiH.

III IZVJEŠTAJ O REVIZIJI

1. UVOD

Javno preduzeće Međunarodni aerodrom „Sarajevo“ d.o.o. osnovano je 1969. godine, a od 23. 12. 1997. godine je registrovano kao društvo sa ograničenom odgovornošću i u 100% vlasništvu je Federacije BiH. Osnivačka prava u ime osnivača državnog kapitala vrši Vlada Federacije BiH, putem Federalnog ministarstva prometa i komunikacija. Prema izvodu iz sudskog registra od 19. 10. 2018. godine kapital Društva iznosi 44.140.000 KM. Osnovna djelatnost Društva je pružanje usluga zračnog prometa, uključujući poletno-sletne piste, osvjetljenje piste, parkiranje, putničke usluge, usluge manipuliranja i generalne avijacije, najam prostora na aerodromu, usluge reklame i propagande, duty free trgovine i restoran.

Unutrašnja organizacija i način rada Društva utvrđeni su Pravilnikom o radu, čiji je sastavni dio Unutrašnja organizacija i sistematizacija radnih mjesta, na koji je Nadzorni odbor dao saglasnost 9. 4. 2018. godine. Pravilnikom o radu Društva uređen je način rada i rukovođenja Društvom, te opis radnih mjesta. Istim su sistematizovana radna mjesta za 643 izvršioaca, a 31. 12. 2018. godine je bilo 497 zaposlenih. Tokom 2018. godine u Društvo je primljeno 35 zaposlenika, a istovremeno Društvo je napustio isti broj zaposlenika.

Organi upravljanja u Društva su: Skupština, Nadzorni odbor i Uprava.

Upravu čine direktor i dva izvršna direktora, i to za razvoj aerodroma i za saobraćaj i usluge u zračnom saobraćaju. Direktora Armina Kajmakovića imenovao je Nadzorni odbor Odlukom od 27. 7. 2016. godine, uz dobivanje prethodne saglasnosti Vlade FBiH od 22. 7. 2016. godine, na mandatni period od četiri godine.

Skupštinu Društva čine opunomoćenici koje je imenovala Vlada FBiH. Skupština je u 2018. godini održala tri sjednice. Na sjednici održanoj 22. 6. 2018. godine usvojeni su Godišnji izvještaj o poslovanju za 2017. godinu, sa setom finansijskih izvještaja, Izvještaja nezavisnog revizora, a donesena je i Odluka o raspodjeli dobiti za 2017. godinu.

Nadzorni odbor se sastoji od pet članova i čine ga: Ševkija Okerić – predsjednik, Ismet Zejnirović – član, Maida Hadžiarapović – članica, Amila Pilav – članica i Vlado Džoić – član. Članove Nadzornog odbora imenovala je Skupština Društva 2. 3. 2017. godine na mandatni period od četiri godine, na osnovu date punomoći Vlade FBiH za učešće u radu i odlučivanju Skupštine od 23. 2. 2017. godine.

Odbor za reviziju sastoji se od tri člana i formiran je Odlukom Skupštine Društva od 22. 6. 2018. godine na period od četiri godine, a čine ga Sadija Sinanović – predsjednik, Fatima Obhodaš – članica i Irma Memić – članica.

Sjedište Društva je u Sarajevu, u Ulici Kurta Schorka br. 36.

2. PREDMET, CILJ I OBIM REVIZIJE

Predmet revizije su finansijski izvještaji Društva za 2018. godinu i usklađenost aktivnosti, finansijskih transakcija i informacija sa relevantnim zakonima i drugim propisima.

Cilj finansijske revizije je da na osnovu provedene revizije izrazi mišljenje da li su finansijski izvještaji pouzdani i da li bilanci u potpunosti odražavaju rezultate izvršenja plana. Revizijom će se procijeniti da li rukovodstvo institucije primjenjuje zakone i propise i koristi sredstva za odgovarajuće namjene, te ocijeniti finansijsko upravljanje, sistem internih kontrola i funkcija interne revizije.

Revizija je obavljena u skladu sa internim planskim dokumentima revizije, u periodu od januara 2019. godine do aprila 2019. godine, sa prekidima.

S obzirom na to da se revizija obavlja ispitivanjem na bazi uzorka i da postoje inherentna ograničenja u računovodstvenom sistemu i sistemu internih kontrola, postoji mogućnost da pojedine materijalno značajne greške ostanu neotkrivene.

3. PRAĆENJE PRIMJENE PREPORUKA IZ PRETHODNIH REVIZIJA I ANALIZA PODUZETIH MJERA

Ured za reviziju institucija u FBiH je izvršio finansijsku reviziju Društva za 2012. godinu, sačinio Izvještaj o izvršenoj reviziji i dao mišljenje s rezervom o finansijskim izvještajima i usklađenosti poslovanja sa zakonskim i ostalim propisima. U Izvještaju su date preporuke u cilju otklanjanja uočenih propusta i nedostataka. Društvo je postupilo u skladu sa članom 16, tačka 3. Zakona o reviziji institucija u FBiH i obavijestilo o preduzetim radnjama u cilju prevazilaženja nepravilnosti identifikovanih u revizorskom izvještaju za 2012 godinu. Uvidom u preduzete aktivnosti, te analizom realizacije datih preporuka, utvrdili smo sljedeće:

Realizovane preporuke

- 1) Otklonjeni su uzroci spore i neefikasne realizacije započelih investicionih ulaganja;
- 2) Uprava Društva je poduzela aktivnosti kako bi zaštitila imovinu od gubitaka, obezbijedila instrumente osiguranja naplate potraživanja;
- 3) Izvršena su rezervisanja po osnovu sudskih sporova, tako da sudski sporovi nemaju uticaj na finansijsko poslovanje Društva;
- 4) Racionalno se koriste raspoloživa sredstva, te se pravovremeno poduzimaju potrebne radnje kako bi se stvorili uslovi za potpisivanje ugovora.

Djelimično realizovane preporuke

- 1) Uprava je u najvećem dijelu uspostavila nadzor nad funkcionisanjem uspostavljenog sistema internih kontrola;
- 2) Plan upošljavanja usklađen je sa realnim potrebama, odnosno povećanje broja zaposlenih usklađeno je sa razvojem i širenjem djelatnosti Društva.

Nerealizovane preporuke

- 1) Investicijske odluke donositi u skladu sa realnim mogućnostima, te poduzeti sve aktivnosti da se planom postavljeni zadaci i ostvare, a trošenje sredstava uskladiti sa planom.

Reviziju finansijskih izvještaja Društva za 2018. godinu izvršila je revizorska kuća „Baker Tilly Re Opinion“ d.o.o. Sarajevo i dato je pozitivno mišljenje.

4. SISTEM INTERNIH KONTROLA

Sistem internih kontrola

Rukovodstvo Društva je odgovorno za uspostavljanje sistema internih kontrola, radi ostvarenja programskih ciljeva rada. Faktor koji najviše utiče na funkcionisanje sistema internih kontrola je povoljno kontrolno okruženje koje prvenstveno dolazi do izražaja kroz organizacionu strukturu, način rukovođenja, prenošenje ovlaštenja, vrednovanje rezultata rada, sistem nagrađivanja i poštivanje zakonskih propisa.

Revizijom je izvršeno ispitivanje sistema internih kontrola, kako bi se procijenila tačnost i pouzdanost podataka na kojima se baziraju finansijski izvještaji i usklađenost istih sa važećim zakonskim i drugim propisima. Polazni osnov za uspostavu kontrolnog okruženja je usvajanje adekvatne organizacione strukture i donošenje kvalitetnih internih akata. Organizacija Društva utvrđena je Statutom koji je donijela Skupština 28. 6. 2016. godine, a detaljno je razrađena Pravilnikom o radu koji je donesen u decembru 2017. godine, u okviru kojeg je posebno uređena sistematizacija poslova i radnih mjesta.

Društvo je donijelo značajan broj internih akata kojima su uređene procedure i postupanja zaposlenika u obavljanju poslova i radnih zadataka, kao što su Pravilnik o računovodstvu, Pravilnik o računovodstvenim politikama, Pravilnik o nabavci roba, usluga i radova, Pravilnik o uslovima i načinu korištenja, upravljanja, održavanja i registraciji službenih motornih vozila, Pravilnik o blagajničkom poslovanju, Pravilnik o korištenju sredstava za reprezentaciju, Pravilnik o dodjeli donacija i drugi. Međutim, ovi interni akti nisu bili dovoljni da se uspostavi funkcionalan sistem internih kontrola, što je dovelo do određenih propusta koji se odnose na

sljedeće: nije razmatrana realizacija Plana poslovanja i nije vršeno usaglašavanje u skladu sa članom 24. Zakona o javnim preduzećima u FBiH; nije vršena propisana evidencija o pređenim kilometrima i utrošenom gorivu za registrovana službena vozila u skladu sa Pravilnikom o uslovima i načinu korištenja, upravljanja, održavanja i registracije službenih motornih vozila; odredbe Zakona o javnim nabavkama nisu dosljedno primjenjivanje.

Društvo je, u skladu sa Zakonom o finansijskom upravljanju i kontroli u javnom sektoru u FBiH¹ i Pravilnikom o provođenju finansijskog upravljanja i kontrole u javnom sektoru u FBiH,² sačinilo izvještaj o funkcionisanju sistema finansijskog upravljanja i kontrole za 2017. godinu i odredilo koordinatora za finansijsko upravljanje i kontrolu.

Preporuka:

- **uspostaviti funkcionalan sistem internih kontrola u skladu sa internim aktima Društva.**

Interna revizija

Odjel za internu reviziju se sastoji od tri člana: direktora, koji nije zaposlenik Društva i imenovan je Odlukom Odbora za reviziju 12. 11. 2018. godine na mandatni period od četiri godine, i dva zaposlenika Društva. Odjel za internu reviziju sačinio je Program rada i Studiju rizika za 2018. godinu, na osnovu kojih su sačinjeni slijedeći izvještaji: popis za 2017. godinu; revizija javnih nabavki za svaki mjesec; kompletnost i objektivnost finansijskih izvještaja za 2017. i 30. 6. 2018. godine, otkup zemljišta, potraživanja od kupaca, realizacija dinamičkih planova investicija, procedure i postupci prilikom odobravanja popusta u odnosu na Cjenovnike avijacijskih i neavijacijskih usluga. Odjel za internu reviziju je u januaru 2019. godine sačinio godišnji Izvještaj o radu, u kojem je navedeno da su u pojedinačnim izvještajima konstatovane nepravilnosti za koje su date preporuke radi njihovog otklanjanja, o čemu je podnio i konačne izvještaje Odboru za reviziju.

Odbor za reviziju je sačinjavao i dostavljao Upravi i Nadzornom odboru redovne izvještaje o svom radu, u kojima je informisao o provedenim revizorskim izvještajima Odjela za internu reviziju i davao svoje preporuke na osnovu sačinjenih izvještaja.

5. PLANIRANJE, DONOŠENJE PLANA POSLOVANJA I FINANSIJSKOG PLANA I IZVJEŠTAVANJE

Trogodišnji plan poslovanja za period 2018-2020. godine Skupština Društva je usvojila 3. 5. 2018. godine, a koji je prethodno Nadzorni odbor razmatrao i utvrdio 9. 4. 2018. godine. Njime je obuhvaćen finansijski plan, odnosno plan prihoda i rashoda koji odražava planirane aktivnosti Društva. Prihodi su planirani na osnovu planova aviokompanija i obavljenih pregovora, kao i očekivanog povećanja broja putnika i fizičkog obima carga i pošte. Rashodi su planirani na bazi očekivanih kretanja finansijskih pokazatelja i u skladu sa planovima nabavki, održavanja građevinskih objekata, školovanja i kadrova. Ukupno planirani prihodi na trogodišnjem nivou su 163.602.000 KM, od čega je za 2018. godinu planirano 53.407.000 KM. Ukupno planirani rashodi na trogodišnjem nivou su 126.895.800 KM, od čega je za 2018. godinu planirano 39.818.800 KM.

Uprava Društva je 31. 5. 2018. godine usvojila Godišnji (operativni) plan poslovanja Društva za 2018. godinu, na osnovu prethodno usvojenog Plana poslovanja za period 2018-2020. godine, kao i realizacije plana za 2017. godinu i uzimajući u obzir trend povećanja broja aviooperacija, putnika, pa samim tim prihoda i rashoda.

---

¹ „Sl. novine FBiH“, broj 38/16

² „Sl. novine FBiH“, broj 06/17

Planirani i ostvareni pokazatelji iz finansijskog plana dati su u sljedećoj tabeli:

KM

R. br.	Pozicija	Ostvareno u 2017. god.	Plan za 2018. god.	Ostvareno u 2018. god.	Indeks (5/4)x100	Indeks (5/3)x100
1	2	3	4	5	6	7
I	Prihodi	49.750.639	53.407.000	52.455.433	98	105
II	Rashodi	35.192.968	39.818.800	36.771.736	92	104
III	Dobit prije poreza (I-II)	14.557.671	13.588.200	15.683.697	0	0

Ukupni prihodi u 2018. godini iskazani su u iznosu od 52.455.433 KM i u odnosu na planirane manji su za 951.567 KM, a u odnosu na prethodnu godinu viši su za 2.704.794 KM.

Ukupni rashodi za 2018. godinu iskazani su u iznosu od 36.771.736 KM i u odnosu na plan manji su za 3.047.064 KM, a u odnosu na prethodnu godinu viši su za 1.578.768 KM.

Društvo je za 2018. godinu iskazalo pozitivan finansijski rezultat – dobit od 15.683.697 KM, dok je Planom poslovanja planirana dobit od 13.588.200 KM.

Sastavni dio Godišnjeg plana je i Plan investicija, kojim je planirano 29.432.000 KM sredstava za investicije, i to u građevinske objekte niskogradnje i visokogradnje 15.100.800 KM, nabavku opreme 10.576.200 KM i informatičke tehnologije i komunikacije 3.755.000 KM. Međutim, planirane investicije u 2018. godini su samo manjim dijelom od 11.277.753 KM ili 38% realizovane, a najveće odstupanje u odnosu na planirano je kod građevinskih objekata niskogradnje i visokogradnje, gdje je realizovano 4.283.023 KM ili 28% od planiranog. Investicije u informatičke tehnologije i komunikacije su realizovane samo u iznosu od 1.683.919 KM ili 45%, a u opremu 5.310.811 KM ili 50%. **Iako je Uprava Društva raspolagala informacijama o stvarnoj realizaciji planiranih investicija i da je došlo do značajnog odstupanja u realizaciji, nije vršeno razmatranje plana poslovanja, njegovo revidiranje i usaglašavanje u skladu sa članom 24. Zakona o javnim preduzećima u FBiH. Pored toga, Društvo je sa kašnjenjem od pet mjeseci donijelo Godišnji plan poslovanja, što nije u skladu sa članom 24. Zakona, jer on treba da predstavlja osnov poslovnih aktivnosti za period za koji se donosi.**

Godišnje finansijske izvještaje za 2018. godinu Društvo je sačinilo i dostavilo nadležnim organima i institucijama, u skladu sa važećim propisima i u utvrđenom roku. Uprava je iste odobrila 28. 2. 2019. godine, a do okončanja revizije finansijske i ostale izvještaje o poslovanju za 2018. godinu nisu razmatrali Nadzorni odbor i Skupština Društva.

Preporuka:

- **potrebno je da Uprava Društva, u skladu sa članom 24. Zakona o javnim preduzećima u FBiH, donese plan poslovanja, a kod odstupanja u realizaciji plana poslovanje izvrši njegovo revidiranje i usaglašavanje.**

6. FINANSIJSKI IZVJEŠTAJI

6.1 BILANS USPJEHA

6.1.1 Prihodi

Struktura ostvarenih prihoda u obračunskom periodu iskazana je kako slijedi:

KM

	1. 1. - 31. 12. 2018.	1. 1. - 31. 12. 2017.
PRIHODI	52.455.433	49.750.639
Poslovni prihodi	51.315.810	47.894.433
Prihodi od prodaje učinaka	46.315.142	43.426.622
Prihodi od prodaje robe	961.722	882.713
Ostali poslovni prihodi	4.038.946	3.585.098
Finansijski prihodi	914.917	1.093.503
Ostali prihodi i dobici	224.706	681.052
Prihodi iz osnova promjene rač. politika i ispravki greški	-	81.651

Računovodstvenim politikama, usklađenim sa zahtjevima standarda, uređene su politike vrednovanja i iskazivanja prihoda. Prihod je povećanje ekonomskih koristi tokom obračunskog razdoblja u obliku priliva ili

povećanja sredstava ili smanjenja obaveza. Prihodi se priznaju u finansijskim izvještajima u trenutku ispostavljanja faktura za izvršene usluge. Cijene usluga koje pruža Društvo utvrđene su cjenovnicima, zavisno od vrste usluga, i to: Cjenovnik avijacijskih usluga (upotreba piste za polijetanje i slijetanje – Landing, osvjetljenje piste – Lighting, prihvatanje i otprema aviona, putnika, prtljaga, robe i pošte – Handling, parking aviona, putnički servis), Cjenovnik komplementarnih usluga (zakup poslovnih prostora, oglašavanje, parking, korištenje aerodromskih objekata, provizija od prodaje roba, usluge obezbjeđenja i radne snage), Cjenovnik cargo usluga za prihvatanje i otpremu roba i pošte i Cjenovnik ugostiteljskih usluga sa utvrđenim normativima u ugostiteljskim objektima na Terminalu i restoranu i za usluge cateringa po zahtjevu aviokompanija. Sa svim aviokompanijama koje saobraćaju na Sarajevskom aerodromu sklopljeni su ugovori o prihvatanju i otpremi aviona, putnika i prtljaga, kojima su utvrđene cijene za sve usluge koje može Društvo pružiti po zahtjevu aviokompanije.

6.1.1.1 Poslovni prihodi

Poslovni prihodi iskazani su u iznosu od 51.315.810 KM i u odnosu na prethodnu godinu veći su za 3.421.377 KM iz razloga što je povećan broj aviooperacija, koji je pratio i povećanje broja putnika.

Prihodi od prodaje učinaka iskazani su u iznosu od 46.315.142 KM, od koji su najznačajniji:

- prihodi od prihvata i otpreme aviona i prtljaga: 24.943.612 KM, koji se odnose na usluge slijetanja, opsluge aviona, osvjetljenja piste, usluga na poseban zahtjev aviokompanija, odleđivanje aviona i parking aviona;
- prihodi od prihvata i otpreme putnika: 14.446.655 KM, odnose se na usluge koje se pružaju putnicima;
- prihodi od komplementarnih usluga: 4.073.750 KM;
- prihodi od cargo usluga: 2.210.951 KM;
- prihodi od ugostiteljstva i cateringa: 1.736.681 KM.

Navedeni prihodi nastali su po osnovu posebno sklopljenih Ugovora sa aviokompanijama i ostalim kupcima, od kojih su najveći Turkish Airlines, sa kojom je ostvaren promet u ukupnom iznosu od 8.767.971 KM, Croatia Airlines od 3.157.025 KM, Deutsche Lufthansa od 3.002.507 KM i Adria Airways od 1.362.968 KM.

Prihodi od prodaje robe iskazani su u iznosu od 961.722 KM i odnose se na prihode ostvarene od prodaje domaće robe u Free Shoppu.

Ostali poslovni prihodi iskazani su u iznosu od 4.038.946 KM i odnose se na prihode od zakupa poslovnih prostora od 3.535.401 KM na osnovu sklopljenih ugovora sa kupcima, prihode od donacija od 461.262 KM po osnovu obračuna amortizacije doniranih stalnih sredstava i ostale poslovne prihode u iznosu od 42.284 KM.

6.1.1.2 Finansijski prihodi

Finansijski prihodi iskazani su u iznosu od 914.917 KM i odnose se na prihode od kamate za oročena sredstva kod poslovnih banaka: 911.643 KM i pozitivne kursne razlike: 3.274 KM. Društvo je 31. 12. 2018. godine imalo oročenih sredstava u ukupnom iznosu od 23.000.000 EUR, sa prosječnom stopom oročenja od 1,83%

6.1.1.3 Ostali prihodi i dobici

Ostali prihodi i dobici iskazani su u iznosu od 224.706 KM i odnose se na prihode od ukidanja rezervisanja od 147.750 KM, naplaćena otpisana potraživanja od 20.675 KM, dobitke po osnovu prodaje materijala od 48.994 KM i viškove u iznosu od 7.287 KM.

6.1.2 Rashodi

U finansijskim izvještajima iskazani su rashodi od 36.771.736 KM kako slijedi:

	1. 1. - 31. 12. 2018.	1. 1. - 31. 12. 2017.
RASHODI	36.771.736	35.192.968
Poslovni rashodi:	36.576.104	35.098.817
Nabavna vrijednost prodane robe	466.263	439.482
Materijalni troškovi	3.233.430	3.343.245
Troškovi plaća i ostalih ličnih primanja	22.195.924	21.591.158
Troškovi proizvodnih usluga	893.857	914.960
Amortizacija	6.185.832	5.711.292
Troškovi rezervisanja	536.613	232.291
Nematerijalni troškovi	3.064.185	2.866.389
Finansijski rashodi	2.371	1.486
Ostali rashodi i gubici	127.691	73.549
Rashodi na osnovu usklađivanja vrijednosti sredstava	65.570	19.116

6.1.2.1 Poslovni rashodi

Poslovni rashodi iskazani su u iznosu od 36.576.104 KM, što je 99,5% ukupnih rashoda, a čine ih: nabavna vrijednost prodane robe, materijalni troškovi, troškovi plaća i ostalih ličnih primanja zaposlenika, troškovi proizvodnih usluga, amortizacije, rezervisanja i nematerijalni troškovi.

Nabavna vrijednost prodane robe

Nabavna vrijednost prodane robe iskazana je u iznosu od 466.263 KM, a odnosi se na nabavnu vrijednost prodane robe u prodavnici Duty Free Shop, za koju se istovremeno priznaju i prihodi od prodane robe.

Materijalni troškovi

Materijalni troškovi iskazani su u iznosu od 3.233.430 KM, a odnose se na: utrošene sirovine i materijal: 1.884.137 KM, energiju i gorivo: 891.486 KM, rezervne dijelove: 419.719 KM i otpis sitnog inventara, ambalaže i autoguma: 38.088 KM.

Utrošene sirovine i materijal (690.589 KM) najvećim dijelom se odnose na utrošeni materijal za odleđivanje aviona i aerodromske piste, zatim na opšte troškove poslovanja u iznosu od 462.101 KM (kancelarijski materijal, održavanje čistoće i HTZ oprema), na utrošeni materijal u ugostiteljstvu od 497.130 KM (pet ugostiteljskih objekata) i utrošeni ostali materijal od 171.705 KM (materijal za saobraćaj, KDZ i ostali materijal).

Utrošeni rezervni dijelovi iskazani su na osnovu radnih naloga o ugrađenim dijelovima za održavanje i odnose se na potrošni materijal neophodan za rad lighting sistema i drugih sredstava Društva.

Utrošena energija i gorivo najvećim dijelom se odnosi na električnu energiju od 412.431 KM, plin za grijanje od 241.065 KM i gorivo u iznosu od 224.030 KM. Iskazano gorivo se odnosi na gorivo koje koriste neregistrovana vozila u krugu aerodromske piste od 176.529 KM i registrovana službena vozila od 47.501 KM. Pravilnikom o uslovima i načinu korištenja, upravljanja, održavanja i registracije službenih motornih vozila definisano je, između ostalog, praćenje utroška goriva na način da se vode evidencije o pređenoj kilometraži i utrošku goriva i da se Upravi podnosi izvještaj do 10. u mjesecu za prethodni mjesec na propisanom obrascu. Međutim, provedenom revizijom smo utvrdili da se ne vodi propisana evidencija, niti se vrši mjesečno izvještavanje prema Upravi. Također smo utvrdili da većinu putnih naloga za registrovana službena vozila nisu propisano popunili korisnici službenih vozila, jer ne sadrže evidencije o danima korištenja i relacijama vozila. Zbog navedenog, ne možemo potvrditi da su se registrovana službena vozila koristila za obavljanje poslova i zadataka iz djelatnosti Društva.

Preporuka:

- **potrebno je osigurati propisanu evidenciju za službena vozila, u skladu sa Pravilnikom o uslovima i načinu korištenja, upravljanja, održavanja i registracije službenih motornih vozila.**

Troškovi plaća i ostalih ličnih primanja

Troškovi plaća i ostalih ličnih primanja iskazani su u iznosu od 22.195.924 KM i čine 60,7% poslovnih rashoda, a njihova struktura je:

	KM
Troškovi plaća i ostalih primanja uposlenih	22.195.924
Troškovi plaća	17.132.740
Troškovi naknada plaća	2.931.201
Troškovi službenih putovanja zaposlenih	178.436
Troškovi ostalih primanja i naknada prava uposlenih (topli obrok, prevoz, regres i drugo)	1.747.460
Troškovi naknada članovima odbora, komisija	138.426
Troškovi naknada ostalim fizičkim licima	67.661

Pravilnikom o radu koji je usvojen u januaru 2018. godine i izmjenama u aprilu 2018. godine definisano je da se bruto plaća utvrđuje množenjem osnovice, koju utvrđuje Uprava Društva, sa koeficijentom vrednovanja radnog mjesta utvrđenog istim Pravilnikom. Koeficijenti vrednovanja radnog mjesta utvrđeni su u rasponu od 1,21 pa do 4,585 prema složenosti poslova. Bruto osnovica za obračun plaće utvrđena je Odlukama Uprave Društva i do aprila 2018. godine iznosila je 1.147 KM, a od maja je iznosila 1.397,30 KM.

Plaća direktora i izvršnih direktora utvrđena je ugovorima o ovlaštenjima, odgovornostima i pravima direktora. Plaća direktora je utvrđena u visini od 5 prosječnih plaća isplaćenih u Federaciji BiH i ujedno je najveća plaća u Društvu od 5.196 KM sa minulim radom. Plaća izvršnih direktora iznosi 4,9 prosječne plaće isplaćene u Federaciji BiH. Najniža plaća isplaćena u Društvu iznosi 1.163 KM, a prosječna plaća je 1.864 KM.

Troškovi službenih putovanja zaposlenih iskazani su u iznosu od 178.436 KM i najvećim se dijelom odnose na troškove prevoza i noćenja na službenom putovanju u inostranstvu od 118.218 KM i na dnevnice za službena putovanja u inostranstvu od 48.666 KM. Nastali troškovi se odnose na prisustva zaposlenika seminarima, kursevima, sajmovima, radionicama i obukama u inostranstvu.

Troškovi ostalih primanja i naknada zaposlenih iskazani su u iznosu od 1.747.460 KM, a čine ih: topli obrok od 928.926 KM, prevoz zaposlenika od 325.284 KM, regres za korištenje godišnjeg odmora od 225.496 KM troškovi za darove zaposlenicima od 134.400 KM (za praznike po 262,50 KM), troškovi stručnog usavršavanja i obrazovanja od 69.315 KM, naknade troškova zaposlenih (bolest i smrt) od 44.738 KM i učešće na poslovnim konferencijama u iznosu od 19.303 KM.

Naknada za topli obrok iskazana je u iznosu od 928.926 KM, a utvrđena je Pravilnikom o radu i Odlukom Uprave Društva, donesenom krajem prethodne godine za 2018. godinu. Pravo na naknadu za ishranu u toku rada dnevno iznosi 1% od prosječne plaće u Federaciji BiH i ista je primjenjivana tokom cijele godine.

Naknada troškova prevoza na posao i sa posla iskazana je u iznosu od 325.284 KM, a utvrđena je Pravilnikom o radu, s pravom na naknadu prevoza na posao i sa posla ukoliko je mjesto stanovanja zaposlenika udaljeno najmanje dva kilometra od mjesta rada, u visini cijene mjesečne karte za tu relaciju, s tim da ne može biti veća od 100 KM.

Regres za korištenje godišnjeg odmora iskazan je u iznosu od 225.496 KM na osnovu Pravilnika o radu i Odluke Uprave, kojim je utvrđena naknada u visini do 50% prosječne neto plaće svih zaposlenih u Društvu, u mjesecu koji prethodi isplati regresa, s tim da njegova visina ne može biti manja od 50% prosječne plaće u Federaciji BiH. Naknada za regres je iznosila 942,37 KM po zaposlenom, od čega je neoporezivi dio od po 436 KM iskazan na ovim naknadama, a na preostali iznos od po 506,37 KM po zaposlenom obračunati pripadajući porezi i doprinosi i iskazani u okviru bruto plaća (406.073 KM).

Troškovi naknada članovima odbora iskazani su u iznosu od 138.426 KM i odnose se na isplate naknada za pet članova Nadzornog odbora od 92.538 KM, za tri člana Odbora za reviziju od 33.483 KM, direktora Interne revizije od 10.933 KM i punomoćnika na Skupštini Društva u iznosu od 1.472 KM sa pripadajućim porezima i doprinosima. Naknade su utvrđene odlukama Skupštine, po kojim predsjedniku Nadzornog odbora i direktoru Odjela za internu reviziju mjesečna naknada iznosi 85% iznosa dvije prosječne plaće u FBiH, članovima umanjena za 20% u odnosu na predsjednika, dok naknade Odboru za reviziju iznose 70% od

naknada Nadzornom odboru. Punomoćniku na Skupštini Društva naknada je utvrđena u visini od 400 KM po održanoj sjednici.

Troškovi naknada ostalim fizičkim licima iskazani su u iznosu od 67.661 KM, od čega se na isplate za angažovanje fizičkih lica po ugovoru o djelu odnosi 37.048 KM, i to na školovanje stručnog osoblja iz oblasti protupožarne zaštite, revizije projekta ažuriranja aeronautičkih podataka, aktuarskih usluga za izradu i procjene rezervacija, vještačenja u postupku eksproprijacije i drugo. Za naknade fizičkim licima za privremene i povremene poslove iskazano je 30.613 KM za angažovanje na prihvatanju i otpremi putnika, najvećim dijelom u periodu od jula do septembra 2018. godine.

Troškovi proizvodnih usluga

Troškovi proizvodnih usluga iskazani su u iznosu od 893.857 KM i odnose se na: usluge održavanja: 765.607 KM, reklame i sponzorstva: 105.749 KM, sajmove: 14.704 KM, ostale usluge: 5.777 KM i transportne usluge: 2.018 KM.

Troškovi usluga održavanja se odnose najvećim dijelom na usluge održavanja opreme od 332.652 KM, investicionog održavanja građevina od 311.230 KM i transportnih sredstava u iznosu od 72.976 KM. Najznačajnije usluge održavanja građevina iskazane su po osnovu sanacije pukotina na asfaltnom zastoru piste od 239.968 KM. Troškovi održavanja opreme se odnose na račune vezane za tekuće održavanje – redovni servis KDZ opreme i drugo.

Amortizacija i troškovi rezervisanja

Troškovi amortizacije iskazani su u iznosu od 6.185.832 KM, a odnose se na amortizaciju materijalnih sredstava u iznosu od 5.056.890 KM, nematerijalnih sredstava od 307.870 KM i amortizaciju iz osnova revalorizacije od 821.071 KM. Obračun se vrši proporcionalnom metodom, a na osnovu procijenjenog vijeka upotrebe sredstva. Za obračun amortizacije opreme koristi se troškovni metod, dok se kod obračuna amortizacije nekretnina koristi revalorizacioni metod obračuna u skladu sa Računovodstvenim politikama.

Troškovi rezervisanja iskazani su u iznosu od 536.613 KM i odnose se na rezervisanja po osnovu jubilarnih nagrada od 447.897 KM, otpremninu od 51.601 KM i započete sudske sporove od 37.115 KM. Troškovi rezervisanja za jubilarne nagrade i otpremnine su izvršeni na osnovu Obračuna rezervisanja ovlaštenog aktuaara, po kojem su date obaveze sa stanjem na 31. 12. 2018. godine.

Nematerijalni troškovi

Nematerijalni troškovi iskazani su u iznosu od 3.064.185 KM i odnose se na: ostale nematerijalne troškove od 1.529.569 KM, poštanske i telekomunikacijske usluge od 516.698 KM, poreze, naknade i takse od 401.063 KM, neproizvodne usluge od 279.954 KM, premije osiguranja od 151.339 KM, platni promet od 105.414 KM, članarine od 57.459 KM i reprezentaciju u iznosu od 22.690 KM

Ostali nematerijalni troškovi (974.628 KM) najvećim dijelom se odnose na usluge protivpožarnog osiguranja Međunarodnog aerodroma. Kantonalna uprava civilne zaštite Kantona Sarajevo fakturiše Društvu te usluge u iznosu od 75.000 KM mjesečno, kao i druge usluge vezane za angažman vatrogasaca, prema zaključenom ugovoru. Također, u okviru ostalih nematerijalnih troškova iskazani su troškovi usluga Hitne pomoći od 275.030 KM, koji se fakturišu za angažovanje jednog doktora urgentne medicine i jednog medicinskog tehničara za zdravstveno osiguranje na Međunarodnom aerodromu, u skladu sa zaključenim ugovorom. Iskazani su i troškovi od 120.000 KM, a radi se o poduzetim aktivnostima Općine Ilidža prema Sporazumu sa Društvom, kao što su: kontrola u cilju sprečavanja bespravne gradnje u zaštićenoj zoni, sječe i potkresivanja stabala u zaštićenoj zoni, održavanje puteva prohodnim, održavanje rasvjete.

Poštanske i telekomunikacijske usluge (440.235 KM) najvećim dijelom se odnose na račune za korištenja EDS-a i SITA mreža, zatim telefonske usluge od 34.598 KM i poštanske usluge od 18.421 KM.

Porezi, naknade i takse iskazane su u iznosu od 401.063 KM i najvećim dijelom (155.443 KM) se odnose na troškove uvoznih carinskih deklaracija i jedinstvenih carinskih isprava, zatim na opštu vodnu zaštitu (57.918 KM), posebnu naknadu za zaštitu od prirodnih i drugih nesreća na plaće (57.918 KM) i naknade za opšte korisne funkcije šuma (36.719 KM).

6.1.2.2 Ostali rashodi i gubici

Ostali rashodi i gubici iskazani su u iznosu od 127.691 KM, a odnose se na rashode i gubitke na zalihama materijala i robe od 57.907 KM, rashode po osnovu ispravki vrijednosti i otpisa potraživanja od 44.820 KM, neotpisanu vrijednost rashodovanih stalnih sredstava od 20.144 KM i manjkove u iznosu od 4.820 KM.

6.1.2.3 Rashodi iz osnova umanjenja vrijednosti sredstava

Rashodi iz osnova umanjenja vrijednosti sredstava iskazani su u iznosu od 65.570 KM i odnose se na vrijednosno usklađivanje zaliha sirovina i materijala od 43.292 KM i zaliha rezervnih dijelova od 22.278 KM.

6.1.3 Finansijski rezultat

Društvo je u 2018. godini iskazalo pozitivan finansijski rezultat (neto dobit) u iznosu od 13.983.346 KM, dok je u 2017. godini iskazana dobit od 13.001.312 KM.

Uprava Društva je 26. 2. 2019. godine donijela prijedlog Odluke o raspodjeli dobiti za potrebe predaje finansijskih izvještaja ovlaštenoj instituciji na način da će iznos od 13.893.346 KM ostati na neraspoređenoj dobiti, a iznos od 90.000 KM za donacije.

Nadzorni odbor, kao ni Skupština Društva, do okončanja revizije nisu donijeli Odluke o utvrđivanju rezultata poslovanja Društva za 2018. godinu, a Skupština Društva nije donijela konačnu Odluku o raspodjeli dobiti za 2018. godinu.

6.2 BILANS STANJA

6.2.1 Stalna sredstva i dugoročni plasmani

Struktura stalnih sredstava i dugoročnih plasmana na datum bilansa iskazana je:	KM	
	31. 12. 2018.	31. 12. 2017.
STALNA SREDSTVA I DUGOROČNI PLASMANI	185.277.045	192.547.927
Nematerijalna sredstva	980.537	745.859
Nekretnine, postrojenja i oprema	174.508.032	168.202.119
Biološka sredstva	1.050	1.350
Dugoročni finansijski plasmani	9.779.150	23.469.960
Ostala dugoročna potraživanja	4.006	8.012
Dugoročna razgraničenja	4.270	120.627

Nematerijalna sredstva iskazana su u iznosu od 980.537 KM (nabavna vrijednost 2.038.989 KM, ispravka vrijednosti 95.496.060 KM), a odnose se na licence i računarske programe (software). Društvo primjenjuje linearnu metodu amortizacije kroz procijenjeni vijek trajanja od 5 godina.

Struktura i promjene na nekretninama, postrojenjima i opremi daju se u sljedećoj tabeli:

Opis	Zemljišta	Građevinski objekti	Postroj. i oprema	Alati, pog. i kan. nam.	Transp. sredstva	Avansi i mat. sredstva u pripremi	Ukupno
1	2	3	4	5	6	7	8
1 Nabavna vrijednost							
na dan 1. 1. 2018.	104.422.632	87.778.145	36.211.220	3.748.195	20.381.741	5.009.401	257.190.458
Direktna povećanja u 2018.			4.200			12.666.104	12.670.304
Prenos sa pripreme	1.284.490	1.168.812	3.601.927	51.429	153.418	(6.260.077)	0
Prenos na nematerijalnu imovinu						(420.869)	(420.869)
Otuđenje i rashodovanje			(974.324)	(25.381)	(4.731)	(67.283)	(1.071.719)
Ostalo							0
na dan 31. 12. 2018.	105.707.122	88.946.957	38.843.023	3.774.243	20.530.428	10.927.352	266.804.706
2 Akumulirana amortizacija							
na dan 1. 1. 2018.	-	42.041.849	26.662.399	2.578.710	16.560.819	1.505.447	89.349.215
Amortizacija za 2018.		2.655.448	2.255.347	192.934	752.357	-	5.851.894
Otuđenje i rashodovanje			(954.104)	(25.381)	(4.731)		(984.216)
Ostalo	-	-	-	-	-	-	-
na dan 31. 12. 2018.	0	44.697.297	27.963.642	2.746.263	17.308.445	1.505.447	94.221.094
3 Neto knjigovod. vrijednost							
na dan 1. 1. 2018.	104.422.632	45.736.296	9.548.821	1.169.485	3.820.922	3.503.955	168.202.119
na dan 31. 12. 2018.	105.707.122	44.249.661	10.879.381	1.027.980	3.221.983	9.421.906	174.508.032

Zemljište je iskazano u iznosu od 105.707.122 KM i odnosi se na zemljišta za koja postoje zemljišnoknjižni izvaci o vlasništvu. Povećanje u iznosu od 1.284.490 KM odnosi se na eksproprijaciju zemljišta za potrebe proširenja zaštitnog pojasa kod avionigacionih uređaja površine 13.968 m².

Građevinski objekti iskazani su u iznosu od 44.249.661 KM, a čine ih poletno-sletne staze, rulnice, terminalne zgrade, zgrada uprave i administracije, radionice, hangari, skladišta robe i goriva, parking i čuvarске kućice, kontejneri i slično. Povećanje u iznosu od 1.168.812 KM odnosi se na najvećim dijelom na sanaciju asfaltnih površina ispod aviomosta od 799.182 KM i izgradnju rashladne komore od 334.679 KM.

Postrojenja i oprema iskazani su u iznosu od 10.879.381 KM, a čine ih oprema za obavljanje osnovne djelatnosti (oprema za lighting, za prijem, pregled i opremanje putnika, za održavanje piste i aviona i sl.), uredska, informatička i telekomunikacijska oprema. Povećanje vrijednosti postrojenja i opreme u iznosu od 3.601.927 KM odnosi se najvećim dijelom na nabavke dva elevatora za utovar i istovar prtljaga od 1.095.018 KM, opreme za komercijalni parking od 592.221 KM, tri generatora električne energije za avione u iznosu od 223.408 KM, viljuškara od 215.000 KM, detektora za otkrivanje eksploziva od 137.066 KM. Smanjenje vrijednosti u neto iznosu od 20.220 KM odnosi se na izvršeni otpis po godišnjem popisu.

Transportna sredstva iskazana su u iznosu od 3.221.983 KM, a čine ih vozila za zimsko održavanje piste i aviona, teretna i vučna vozila, autobusi, minibus i kombi vozila, putnička vozila, vatrogasna i ambulantna vozila. Povećanje u iznosu od 153.418 KM najvećim dijelom se odnosi na nabavku vozila za odvoz smeća: 79.700 KM, dostavnog vozila: 45.000 KM i putničkog vozila: 28.000 KM.

Investicije u toku i avansi iskazani su u iznosu od 9.421.906 KM i odnose se na avanse za građevinske objekte i opremu od 1.924.420 KM i investicije u toku od 7.497.486 KM. Dati avansi najvećim dijelom se odnose na avans dat preduzeću „Ans Drive“ d.o.o. Sarajevo za izvođenje građevinskih radova na modernizaciji i dogradnji terminala B u iznosu od 1.000.000 KM, avans dat preduzeću „Hydro Metal“ d.o.o. Sarajevo za rekonstrukciju zgrade kotlovnice uz promjenu namjene u ekskluzivni VIP salon od 370.000 KM i avans za nabavku samohodnih putničkih stepenica preduzeću TIPS d.o.o. Leskovac u iznosu od 410.548 KM.

Od iskazanih investicija najveći dio se odnosi na modernizaciju i dogradnju terminala B od 3.878.998 KM, izgradnju nove administrativne zgrade od 605.861 KM, projekat prikupljanja i odvoda otpadnih i oborinskih voda od 294.409 KM, izradu ograde od 280.515 KM, izgradnju rulnica i platformi od 253.211 KM, otkup zemljišta za proširenje platforme za parkiranje aviona u iznosu od 253.006 KM i slično. Dosadašnja ulaganja u vezi izgradnje navedenih objekata odnose se uglavnom na kupovinu zemljišta, izradu investiciono-tehničke i projektne dokumentacije, rješavanje imovinsko-pravnih odnosa i drugo.

Dugoročni finansijski plasmani iskazani su u iznosu od 9.779.150 KM, a odnose se na oročena sredstva kod Intesa San Paolo banke d.d. Sarajevo po Ugovoru zaključenom 16. 10. 2018. godine na rok od 24 mjeseca i kamatom od 1,52% na godišnjem nivou u iznosu od 5.000.000 EUR.

Amortizacija stalnih sredstava, prema članu 33. Pravilnika o računovodstvenim politikama Društva, vrši se metodom revalorizacije za nekretnine, a metodom troška za ostala stalna sredstva. Ovim Pravilnikom je utvrđeno da se svakih pet godina mora raditi fer procjena zemljišta i građevinskih objekata kako bi se osiguralo da se knjigovodstvena vrijednost bitno ne razlikuje od fer vrijednosti na datum bilansa, u skladu sa paragrafom 31. MRS-a 16 – Nekretnine, postrojenja i oprema. Posljednju reprociju radio je za 2017. godinu angažovani nezavisnog procjenitelj „Appraisal Associates“ d.o.o. Beograd. Efekat reprocije rezultirao je povećanjem u iznosu od 48.206.797 KM, od čega se na povećanje vrijednosti zemljišta odnosi 45.979.896 KM, a na povećanje građevinskih objekata 2.226.809 KM. Amortizacija stalnih sredstava vrši se linearnom metodom otpisa, na osnovu odluke direktora Društva od 18. 2. 2019. godine, po kojoj je izvršen konačan obračun amortizacije stalnih sredstava za 2018. godinu. Obračun amortizacije izvršen je po stopama koje Zakon o porezu na dobit priznaje u trošak perioda.

U narednoj tabeli daje se pregled procijenjenog vijeka upotrebe i stope otpisa karakterističnih sredstava:

Grupa sredstava	Vijek trajanja (god.)	Stopa amortizacije (%)
Nematerijalna sredstva	5	20
Poletno-sletne staze	od 26 do 109	3,84-0,92
Saobraćajnice	od 12,5 do 14	7,96-7,31
Objekti visokogradnje	od 23 do 143	4,34-0,70
Objekti niskogradnje	od 7 do 50	14,29-2
Postrojenja i oprema	Od 5 do 20	5-20
Transportna sredstva	Od 5,5 do 8	18- 12,50
Računarska oprema	5	20

Procjena vrijednosti umanjenja sredstava

Društvo svakih pet godina vrši procjenu fer vrijednosti zemljišta i građevinskih objekata za koje se obračun amortizacije vrši metodom revalorizacije. Za ostala stalna sredstva se svake godine prije obračuna konačne amortizacije donosi Odluka o stopama amortizacije na osnovu procjene preostalog vijeka trajanja sredstva i nadoknadive vrijednosti za sredstva.

Vlasništvo nad nekretninama

Društvo raspolaže dokazima o vlasništvu nad svim nekretninama u posjedu.

Hipoteke i založno pravo

Društvo nema ograničenja u raspolaganju imovinom, niti su na nekretninama i pokretnim stvarima upisana založna prava u korist trećih lica.

6.2.2 Tekuća sredstva

6.2.2.1 Zalihe i sredstva namijenjena prodaji

Na datum bilansa iskazane su sljedeće zalihe:

	31. 12. 2018.	31. 12. 2017.
ZALIHE	1.557.601	1.507.602
Sirovine, materijal, rezervni dijelovi i sitan inventar	1.519.659	1.479.299
Sirovine i materijal	1.043.269	923.357
Rezervni dijelovi	971.489	991.802
Autogume i ambalaža	6.072	5.524
Alat i sitan inventar	14.628	8.844
Ispravka vrijednosti	(515.799)	(450.228)
Roba	37.942	28.303
Roba u bescarinskom skladištu	77	
Roba u maloprodajnim objektima	69.598	52.089
Ukalkulisana razlika u cijeni	(31.733)	(23.786)

Zalihe materijala i rezervnih dijelova početno se vrednuju po trošku nabavke, a za utrošak zaliha primjenjuje se metod prosječne cijene. Zalihe trgovačke robe u maloprodaji vrednuju se po prodajnoj cijeni, a trošak i neto vrijednost u bilansu stanja određuje se smanjenjem prodajne vrijednosti za odgovarajući postotak poreza i postotak bruto marže.

Računovodstvenim politikama Društva utvrđene su procedure vezane za praćenje umanjena vrijednosti zaliha sa niskim koeficijentom obrta, odnosno za zalihe koje stoje u skladištu duži vremenski period. Također, računovodstvenim politikama je utvrđeno da se vrijednosno usklađivanje zaliha vrši najmanje jednom godišnje sa stanjem na dan kada se završava poslovna godina na način da se vrši ispravka vrijednosti materijala za potrošni materijal koji je na zalihi duže od jedne godine, a za rezervne dijelove koji su na zalihi duže od dvije godine po utvrđenim stopama umanjena vrijednosti. Po tom osnovu u 2018. godini izvršena je ispravka na teret rashoda u ukupnom iznosu od 65.570 KM.

6.2.2.2 Gotovina i gotovinski ekvivalenti

Struktura gotovine i gotovinskih ekvivalenata na datum bilansa je sljedeća:	KM	
	31. 12. 2018.	31. 12. 2017.
Gotovina i gotovinski ekvivalenti	4.454.909	30.330.224
Transakcijski računi – domaća valuta	826.786	1.193.322
Transakcijski računi – strana valuta	3.605.304	29.121.226
Blagajna – domaća valuta	22.363	15.676
Blagajna – strana valuta	456	0

Gotovina je iskazana u iznosu od 4.454.909 KM i u odnosu na datum bilansa prethodne godine manja je za 25.875.315 KM ili 85% jer su tokom 2018. godine izvršena plaćanja po osnovu dividende Vladi FBiH od 31.460.656 KM. Sredstva domaće i strane valute u eurima i US dolarima se vode na transakcijskim računima kod UniCredit banke i Intesa San Paolo banke.

Pored iskazane gotovine, Društvo ima iskazane dugoročne plasmane, koji se odnose na oročena sredstva u banci od 9.779.150 KM do 2020. godine po kamatnoj stopi od 1,52%. Također, iskazana su i potraživanja za oročene depozite u više banaka, gdje ugovori o oročenju ističu tokom 2019. godine od 35.204.940 KM, sa ugovorenom kamatnom stopom od 0,55% do 2,5%.

6.2.2.3 Kratkoročna potraživanja, kratkoročni plasmani i aktivna vremenska razgraničenja

Na datum bilansa, u finansijskim izvještajima iskazana su sljedeća kratkoročna potraživanja:	KM	
	31. 12. 2018.	31. 12. 2017.
POTRAŽIVANJA, PLASMANI I AKTIVNA VREMENSKA RAZGRANIČENJA	40.003.633	22.121.880
Kratkoročna potraživanja	3.655.230	3.730.774
Potraživanja od kupaca u zemlji	472.879	332.987
Potraživanja od kupaca u inostranstvu	2.918.456	3.200.844
Druga kratkoročna potraživanja	263.895	196.943
Kratkoročni finansijski plasmani	35.225.405	17.609.999
Potraživanja za PDV	829.274	558.831
Aktivna vremenska razgraničenja	293.724	222.276

Struktura potraživanja od kupaca data je u sljedećoj tabeli:	KM	
	31.12.2018.	31.12.2017.
Potraživanja od kupaca	3.391.335	3.533.832
Potraživanja od kupaca u zemlji	7.109.865	6.972.361
(Ispravka vrijednosti potraživanja od kupaca u zemlji)	(6.636.987)	(6.639.374)
Potraživanja od kupaca u inostranstvu	3.245.535	3.544.774
(Ispravka vrijednosti potraživanja od kupaca u inostranstvu)	(327.078)	(343.929)

Računovodstvenim politikama Društva utvrđeno je da se sva potraživanja starija od 180 dana prenose na poziciju sumnjivih i spornih potraživanja, uz istovremeno evidentiranje na ispravci potraživanja i rashoda.

Također, Društvo u skladu sa Zakonom o finansijskom poslovanju¹ dužnicima koji kasne sa plaćanjem obračunavaju i zatezne kamate.

Ročna struktura potraživanja od kupaca prikazana je u sljedećoj tabeli:

Naziv	Do 30 dana	Od 31 do 90	Preko 180 dana	Ukupno
Kupci u zemlji	410.875	61.227	777	472.879
Kupci u inostranstvu	2.228.558	400.380	289.518	2.918.456
Ukupno	2.639.433	461.607	290.295	3.391.335

Potraživanja od kupaca u zemlji iskazana su u neto iznosu od 472.878 KM i najveći dio se odnosi na sljedeće kupce: Qatar Airways Doha – predstavništvo Sarajevo: 96.806 KM, Unis Ginex d.d. Goražde: 43.185 KM, IN Time d.o.o. Sarajevo: 38.915 KM, Hifa Oil d.o.o.: 22.779 KM, Energopetrol d.d.: 17.019 KM.

Potraživanja od kupaca u inostranstvu iskazana su u neto iznosu od 2.918.456 KM i najveći dio se odnosi na ispostavljene fakture u 12. mjesecu, i to: Turkish Airlines Istanbul: 511.306 KM, Croatia Airlines Zagreb: 385.275 KM, Adia Airways Ljubljana: 357.610 KM, Deutsche Lufthansa AG Keln: 228.982 KM, Pegasus Istanbul: 197.505 KM.

Ispravka vrijednosti potraživanja od kupaca u zemlji i inostranstvu iskazana je u iznosu od 6.956.085 KM, od čega se najveći dio (6.451.303 KM) odnosi na potraživanja od JP B&H Airlines d.o.o. po osnovu duga zaključno sa 2016. godinom za pružanje usluga prihvata i otpreme aviona, putnika, prtljaga, usluga cateringa, zakupa poslovnih prostora i ugostiteljskih usluga. Navedena potraživanja su utužena, a kako je B&H Airlines od 2016. godine u stečajnom postupku, Društvo je prijavilo u zakonskom roku svoja potraživanja koja sa pripadajućim zakonskim i zateznim kamatama iznose 8.238.894 KM. Pored navedenog, na poziciji ispravke potraživanja iskazana su i potraživanja od Malev Hungarian Airlinesa u iznosu od 259.588 KM, koji je također u stečaju.

Društvo je u 2018. godini izvršilo ispravku vrijednosti potraživanja na teret rashoda od 36.756 KM, a naplaćeno je ranije otpisanih potraživanja u iznosu od 21.342 KM.

Druga kratkoročna potraživanja iskazana su u iznosu od 263.895 KM, a odnose se najvećim dijelom na potraživanja po obračunatim zateznim kamatama za neizmirene obaveze od 46.550 KM, potraživanja od zaposlenih (za više isplaćene plaće, kartice za Wi-Fi, akontacije za povrat kusura u blagajnama) od 52.981 KM, od državnih organa i institucija u iznosu od 28.905 KM, naknadu štete od 86.056 KM i za dospjele kamate na oročene depozite u iznosu od 32.589 KM.

Kratkoročni finansijski plasmani iskazani su u iznosu od 35.225.405 KM i najvećim dijelom od 35.204.940 KM se odnose na oročene depozite kod poslovnih banaka, čiji ugovori ističu u 2019. godini, sa kamatnom stopom u rasponu od 0,55% do 2,5%.

Aktivna vremenska razgraničenja iskazana su u iznosu od 293.724 KM, a odnose se na unaprijed plaćene troškove osiguranja imovine i lica, telekomunikacione usluge, pretplate za stručne časopise i slično.

6.2.3 Kapital

Na datum bilansa iskazan je kapital sa sljedećom strukturom:

	31. 12. 2018.	31. 12. 2017.
KAPITAL	213.259.593	230.816.904
Osnovni kapital	50.600.656	44.140.000
Rezerve	18.405.726	18.405.726
Revalorizacione rezerve	87.259.078	88.024.247
Neraspoređena dobit prethodnih godina	43.010.787	67.245.618
Neraspoređena dobit izvještajne godine	13.983.346	13.001.312

¹ „Sl. novine FBiH“, broj 48/16

Osnovni kapital iskazan je u iznosu od 50.600.656 KM i u 100% je vlasništvu Federacije BiH. Povećanje u odnosu na prethodnu godinu u iznosu od 6.460.656 KM nastalo je na osnovu Odluke Skupštine Društva o raspodjeli dobiti za 2017. godinu od 22. 6. 2018. godine. Navedeno povećanje osnovnog kapitala iskazano je u finansijskim izvještajima Društva, a u maju 2019. godine izvršene su izmjene u registru kod nadležnog suda.

Rezerve (zakonske i statutarne) su iskazane u iznosu od 18.405.726 KM, od čega se na zakonske rezerve odnosi 7.370.726 KM, a na statutarne 11.035.000 KM.

Revalorizacione rezerve iskazane su na osnovu izvršene revalorizacije vrijednosti zemljišta i građevinskih objekata sa stanjem na 31. 12. 2017. godine. U odnosu na prošlu godinu smanjene su za 765.169 KM za obračunatu amortizaciju imovine za koju se amortizacija obračunava metodom revalorizacije.

Neraspoređena dobit prethodnih godina iskazana je u iznosu od 43.010.787 KM i u odnosu na prethodnu godinu manja je za 24.234.831 KM. U toku 2018. godine ova pozicija je uvećana za 765.169 KM po osnovu amortizacije revalorizovanih sredstava, a umanjena za 25.000.000 KM po osnovu uplate dividende vlasniku kapitala, na Jedinstveni račun Trezora FBiH. Naime, na osnovu Zaključka Vlade FBiH od 21. 9. 2017. godine, a na prijedlog resornog, Federalnog ministarstva prometa i komunikacija, naloženo je Društvu da u svrhu finansiranja infrastrukturnih objekata iz akumulirane dobiti uplati 25.000.000 KM. Na osnovu toga, Skupština je 3. 5. 2018. godine donijela Odluku o isplati dividende iz akumulirane dobiti Društva. Također, Društvo je na osnovu Odluke Skupštine od 22. 6. 2018. godine o raspodjeli ostvarene dobiti za 2017. godinu izvršilo isplatu dividende vlasniku kapitala u iznosu od 6.460.656 KM na Jedinstveni račun Trezora FBiH, tako da je na ime dividendi vlasniku kapitala uplaćeno u 2018. godini ukupno 31.460.656 KM.

6.2.4 Dugoročna razgraničenja i rezervisanja

Dugoročna razgraničenja i rezervisanja za troškove i rizike iskazana su u iznosu od 12.348.010 KM i odnose se na rezervisanja za unaprijed naplaćeni i odloženi prihod za donirana sredstva: 9.689.137 KM i rezervisanja za otpremnine i jubilarne nagrade: 2.658.873 KM.

Rezervisanja za otpremnine i jubilarne nagrade izvršena su na osnovu Obračuna ovlaštenog aktuara i primjene MRS-a 19 – Primanja uposlenih, i vlastitim aktima. Prema Obračunu istog, na dan 31. 12. 2018. godine iskazana su rezervisanja za otpremnine od 1.116.596 KM i za jubilarne nagrade od 1.542.277 KM.

Dugoročno odloženi prihod po osnovu donacija za stalna sredstva iskazan je u iznosu od 9.689.137 KM i odnosi se na izgrađene građevinske objekte i dobivenu opremu u ranijem periodu od donacija Evropske unije, Norveške vlade i drugih institucija. Tokom korisnog vijeka trajanja sredstava priznaje se prihod u visini obračunatog troška amortizacije, a u skladu sa MRS-om 20 – Računovodstveno obuhvatanje državnih donacija i objavljivanje državne pomoći.

6.2.5 Obaveze

U finansijskim izvještajima na datum bilansa iskazane su obaveze kako slijedi: KM

	31. 12. 2018.	31. 12. 2017.
OBAVEZE I RAZGRANIČENJA	5.685.585	3.098.962
Kratkoročne obaveze	5.244.842	2.547.557
Kratkoročne finansijske obaveze	80.000	50.000
Obaveze iz poslovanja	4.706.882	1.831.406
Obaveze iz specifičnih poslova	226.628	199.317
Obaveze za plaće, naknade i ostala primanja zaposlenih	25.743	0
Druge obaveze	7.709	1.198
Obaveze za PDV	5.349	4.260
Obaveze za ostale poreze i dažbine	192.531	461.376
Pasivna vremenska razgraničenja	440.743	551.405

Kratkoročne finansijske obaveze iskazane su u iznosu od 80.000 KM i odnose se na dio ostvarene dobiti iz 2017. godine, koja je Odlukom Skupštine Društva od 22. 6. 2018. godine raspoređena za donacije.

Obaveze iz poslovanja iskazane su u iznosu od 4.706.882 KM, a odnose se na obaveze prema dobavljačima u inostranstvu od 2.918.970 KM, obaveze prema dobavljačima u zemlji od 1.768.004 KM i primljene avanse, depozite i kaucije u iznosu od 19.909 KM.

Iskazane obaveze prema dobavljačima u inostranstvu najvećim dijelom se odnose na dobavljače za nabavljena stalna sredstva, i to: Europlast International GmbH iz Njemačke od 2.319.223 KM (nabavka snjegobacača i održavanje) i Centrum preduzeće za trgovinu iz Srbije od 389.699 KM (nabavka traktora).

Obaveze prema dobavljačima u zemlji iskazane su u iznosu od 1.768.004 KM, od kojih Društvo ima najveće obaveze prema dobavljačima za nabavljena stalna sredstva od 977.205 KM, od koji su najznačajnija prema Processcontrol d.o.o. Sarajevo u iznosu od 720.979 KM za unapređenje parking sistema i Siecom d.o.o. Sarajevo od 128.642 KM za opremu za sistem telefonije.

Obaveze iz specifičnih poslova iskazane su u iznosu od 226.628 KM i odnose se na obaveze za konsignacione poslove od 145.331 KM i obaveze iz komisionih poslova za prodate aviokarte prema avioprevoznicima (IATA, PEGASUS, SWISS i drugi).

Obaveze za ostale poreze, doprinose i druge dažbine iskazane su u iznosu od 192.531 KM, a najvećim dijelom odnose se na obaveze poreza na dobit od 172.853 KM.

6.2.5.1 Pasivna vremenska razgraničenja

Pasivna vremenska razgraničenja iskazana su u iznosu od 440.743 KM i odnose se na rezervisanja za započete sudske sporove od 236.612 KM i obračunate prihode narednog perioda od 204.131 KM.

6.2.6 Vanbilansna evidencija

Vanbilansna evidencija u finansijskim izvještajima iskazana je u iznosu od 12.862.786 KM, a odnosi se na:

- tuđu robu u skladištu: 279.682 KM;
- tuđu robu u bescarinskoj prodavnici: 743.159;
- primljene mjenice: 1.210.000 KM;
- primljene bankarske garancije: 10.229.004 KM;
- master plan: 355.221 KM;
- stanove: 45.720 KM.

6.3 IZVJEŠTAJ O NOVČANIM TOKOVIMA

U Izvještaju o novčanim tokovima iskazani su ukupni novčani primici od 22.293.265 KM i ukupne novčane isplate od 48.170.227 KM, što za rezultat ima negativan novčani tok u iznosu od 25.876.962 KM. Izvještaj o novčanim tokovima sačinjen je u skladu sa Pravilnikom o sadržaju i formi finansijskih izvještaja za privredna društva.

6.4 IZVJEŠTAJ O PROMJENAMA NA KAPITALU

U Izvještaju o promjenama na kapitalu za 2018. godinu iskazane vrijednosti na pojedinim pozicijama su usklađene sa iskazanim vrijednostima u Bilansu stanja i Bilansu uspjeha.

6.5 BILJEŠKE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

Bilješke uz finansijske izvještaje su sastavljane u skladu sa zahtjevima iz MRS-a 1 – Prezentacija finansijskih izvještaja i zahtjeva ostalih Međunarodnih računovodstvenih standarda i Međunarodnih standarda finansijskog izvještavanja, kao i člana 38. Zakona o računovodstvu i reviziji u Federaciji BiH.

7. JAVNE NABAVKE

Društvo postupke pokretanja i provođenja javnih nabavki vrši u skladu sa usvojenim Pravilnikom o nabavci roba, usluga i radova. Plan javnih nabavki za 2018. godinu donesen je u februaru 2018. godine i tokom godine bilo je više izmjena Plana. Ukupno su planirane nabavke u iznosu od 69.003.150 KM, od čega se najveći dio od 44.625.000 KM odnosi na radove, 17.384.150 KM odnosi se na robe, 5.894.000 KM na usluge i 1.100.000 na direktne sporazume.

Prema Pregledu javnih nabavki, tokom revidirane godine provedeno je 28 postupaka nabavki putem otvorenog postupka u vrijednosti od 44.795.131 KM, 12 nabavki putem pregovaračkog postupka bez objave obavještenja o nabavci u vrijednosti od 785.521 KM, 136 direktnih sporazuma ukupne vrijednosti od 573.704 KM i 25 nabavki putem konkurentskog zahtjeva za dostavu ponuda ukupne vrijednosti od 435.791 KM.

Revidirali smo 19 postupaka i procedura dodjele ugovora u 2018. godini u vrijednosti od 42.431.305 KM, ili 94% vrijednosti ukupno zaključenih ugovora, i to: 10 otvorenih postupaka (u vrijednosti od 42.027.181 KM), tri pregovaračka bez objave obavještenja o nabavci (u vrijednosti od 242.760 KM), 6 konkurentskih zahtjeva (u vrijednosti od 161.364 KM).

Društvo je putem otvorenih postupaka u toku 2018. godine provelo tri postupka za usluge građevinsko-zanatskih i instalaterskih radova, i to na modernizaciji i dogradnji terminala B, na izgradnji poslovno-administrativnog objekata i na rekonstrukciji zgrade kotlovnice, uz promjenu namjene u ekskluzivni VIP salon. Nakon okončanih postupaka po kojima nije bilo žalbi u postupku nabavki, zaključeni su ugovori sa izabranim dobavljačem. Uvidom u dokumentaciju navedenih postupaka konstatovali smo da su se nakon Obavještenja o izboru najpovoljnijeg ponuđača izjavile žalbe na Obavještenje o dodjeli ugovora od ostalih ponuđača. Žalbe su se odnosile na nepoštivanje člana 72, stav 3), tačka b) Zakona o javnim nabavkama, kojim je definisano da je ugovorno tijelo dužno dostaviti prijedlog ugovora onom ponuđaču čija je ponuda po rang-listi odmah nakon ponude najpovoljnijeg ponuđača u slučaju ako ponuđač propusti dostaviti dokumentaciju koja je bila uslov za potpisivanje ugovora, a koju je bio dužan pribaviti u skladu sa propisima BiH. Naime, u predmetnim nabavkama jedan od kvalifikacionih uslova iz tenderske dokumentacije bio je da će se odbiti ponuda koja nema ovlaštenje Federalnog ministarstva prostornog uređenja za obavljanje djelatnosti u skladu sa Uredbom o uređenju gradilišta, obaveznoj dokumentaciji na gradilištu i učesnicima u građenju.¹ **Kako je u sva tri postupka izabran ponuđač Ans Drive d.o.o. Sarajevo (osim za postupak rekonstrukcije zgrade kotlovnice, uz promjenu namjene u ekskluzivni VIP salon, gdje je bio u sastavu grupe ponuđača sa „Hydro Metal“ d.o.o. Sarajevo), isti je dostavio Izjavu u kojoj je naveo da je uz ponudu dostavio ovlaštenje na svoje ime samo za obavljanje građevinsko-zanatskih radova i radova na uvođenju unutrašnjih instalacija ViK-a, dok će u slučaju da bude izabran kao najpovoljniji ponuđač radova u roku od 15 dana, od dana pravosnažnosti odluke, dostaviti i ovlaštenja za instalaterske radove (mašinske instalacije i elektroinstalacije). Međutim, u svojoj ponudi nije dao izjavu o podugovaranju niti je naveo imena podugovarača, ali je za mašinske instalacije, elektroinstalacije i instalacije sistema za grijanje dostavio ovlaštenje drugih pravnih lica.**

1. Za izvođenje građevinsko-zanatskih i instalaterskih radova na modernizaciji i dogradnji terminala B ugovor je sklopljen 13. 9. 2018. godine sa dobavljačem Ans Drive d.o.o. Sarajevo u iznosu od 29.488.577 KM. Nakon zaključenog ugovora i objavljenog Obavještenja o izboru najpovoljnijeg ponuđača izjavljena je žalba ITC-a d.o.o. Zenica 9. 10. 2018. godine, u kojoj je navedeno da je nakon izvršenog uvida u ponudu izabranog ponuđača konstatovano da je Ugovorni organ pogrešno i nepotpuno utvrdio činjenično stanje, pogrešno primijenio materijalno pravo, povrijedio odredbe članova 3. i 72, stav 3) Zakona o javnim nabavkama, kao i tačku 7. Tenderske dokumentacije. Žalbu je ugovorni organ odbio kao nedopuštenu jer se radi o nekvalificiranom ponuđaču (ponuđaču koji nema aktivnu legitimaciju za podnošenje žalbe), s obzirom na to da je isti u postupku nabavke odbijen jer nije dostavio dokaz o izvršenim radovima na jednom objektu od 30.000.000 KM, kako je traženo tenderskom dokumentacijom. Također, žalba je odbačena zato što nije izjavljena u propisanim rokovima, u skladu sa članom 101. Zakona o javnim nabavkama. Žalba je prosljeđena Uredu za razmatranje žalbi (u daljem tekstu URŽ), koji ju je usvojio Rješenjem od 22. 11. 2018. godine i predmet vratio ugovornom organu na ponovni postupak. U obrazloženju se poziva na član 97. Zakona o javnim nabavkama, kojim je propisano da „žalbu može izjaviti svaki privredni subjekat koji ima ili je imao interes za dodjelu ugovora o javnoj nabavci i koji učini vjerovatnim da je u konkretnom postupku javne nabavke bila ili je mogla biti prouzrokovana šteta zbog postupanja ugovornog organa, a koja se u žalbi navodi kao povreda ovog zakona i podzakonskih akata od strane ugovornog organa u postupku javne

---

¹„Sl. novine FBiH“, br. 48/09, 75/09, 93/12, 74/13, 89/14, 99/14, 53/15 i 101/15

- nabavke.“ Također, URŽ je objasnio da izabrani ponuđač u svojoj ponudi nije dao izjavu o podugovaranju, zbog čega nije ispunjen uslov propisan tenderskom dokumentacijom. Međutim, ponuđač-žalitelj ITC d.o.o. Zenica je Dopisom od 18. 1. 2019. godine obavijestio URŽ da odustaje od žalbe pozivajući se na opšti društveni interes i značaj nastavka radova. Na osnovu toga, URŽ 24. 1. 2019. godine donosi Zaključak kojim se obustavlja postupak po žalbi ponuđača ITC d.o.o. Zenica. Nakon toga, Društvo, Dopisom od 28. 1. 2019. godine, obavještava izvođača radova (Ans Drive d.o.o.) i nadzorni stručni organ (IPSA institut d.o.o.) o nastavku realizacije potpisanih ugovora.
2. Za izvođenje građevinsko-zanatskih i instalaterskih radova na izgradnji poslovno-administrativnog objekata ugovor je zaključen 13. 9. 2018. godine sa dobavljačem Ans Drive d.o.o. Sarajevo u iznosu od 5.100.000 KM. Nakon zaključenog ugovora i objavljenog Obavještenja o izboru najpovoljnijeg ponuđača, izjavljena je žalba Džekos d.o.o. Sarajevo 1. 10. 2018. godine. U Žalbi je navedeno da je ugovorno tijelo postupilo suprotno članu 72, stav 3), tačka b) i d) Zakona o javnim nabavkama, da izabrani ponuđač nije u roku od 15 dana od dana pravomoćnosti odluke o izboru najpovoljnijeg ponuđača dostavio ugovornom tijelu ovlaštenja za izvođenje mašinskih i elektro radova, a dostavio je ovlaštenja nenominovanih podizvođača, što je u suprotnosti sa dostavljenom izjavom ponuđača koju je ugovorno tijelo prihvatilo kao nespornu i pravno važeću. Žalbu je ugovorni organ ocijenio kao neosnovanu iz razloga što nije izjavljena u propisanim rokovima, u skladu sa članom 101. Zakona o javnim nabavkama i istu dostavlja URŽ-u na daljnje postupanje. URŽ je kao i u prethodnom slučaju donio Rješenje 27. 12. 2018. godine, kojim uvažava žalbu i predmet vraća ugovornom tijelu na ponovni postupak. U Rješenju je navedeno sljedeće: „Nesporno je da izabrani ponuđač nije propustio dostaviti dokumentaciju koja je bila uslov za potpisivanje ugovora, ali validnost iste, date u ponudi je upitna. U svojoj ponudi nije dao izjavu o podugovaranju (što je mogao navesti npr. u Izjavi).“ Na osnovu toga, URŽ je konstatovao da je žalbeni navod da je ugovorno tijelo postupilo suprotno članu 72, član 3), tačka b) Zakona o javnim nabavkama, osnovan. Nakon toga Društvo je 15. 1. 2019. godine podnijelo Tužbu Sudu BiH protiv URŽ-a, radi poništenja donesenog Rješenja. Sud BiH je 17. 4. 2019. godine donio Presudu kojom se prihvata žalba Društva. U obrazloženju je navedeno da je URŽ poništio postupak nabavke bez davanja valjanih razloga o postojanju uslova da se poništi odluka o izboru najpovoljnijeg ponuđača. Također, navedeno je da URŽ nije uzeo u obzir činjenice da je postupak nabavke okončan, da je sklopljen ugovor sa najpovoljnijim ponuđačem na koji se primjenjuje Zakon o obligacionim odnosima, te da nije dao valjan razlog u obrazloženju osporenog rješenja. Nakon toga, Društvo je obavijestilo izvođače radova o nastavku realizacije ugovora, koji su nastavljeni 31. 5. 2019. godine.
  3. Za izvođenje građevinsko-zanatskih i instalaterskih radova na rekonstrukciji zgrade kotlovnice, uz promjenu namjene u ekskluzivni VIP salon, ugovor je sklopljen 15. 10. 2018. godine sa grupom ponuđača: Hidro – Metal d.o.o. Sarajevo i Ans Drive d.o.o. u iznosu od 1.480.000 KM. Nakon zaključenog ugovora i objavljenog Obavještenja o izboru najpovoljnijeg ponuđača izjavljena je žalba Džekos d.o.o. Sarajevo 14. 11. 2018. godine, u kojoj je navedeno da je nakon izvršenog uvida u ponudu izabranog ponuđača konstatovao kako je Ugovorni organ pogrešno i nepotpuno utvrdio činjenično stanje, pogrešno primijenio materijalno pravo, povrijedio odredbe članova 3. i 72, stav 3) Zakona o javnim nabavkama. Žalbu je ugovorni organ ocijenio kao neosnovanu iz razloga što nije izjavljena u propisanim rokovima, u skladu sa članom 101. Zakona o javnim nabavkama i istu dostavlja URŽ-u na daljnje postupanje. URŽ je donio Rješenje 27. 12. 2018. godine, kojim uvažava žalbu i predmet vraća ugovornom tijelu na ponovni postupak iz istih razloga kao i u prethodnim slučajevima. Društvo je 14. 1. 2019. godine dostavilo URŽ-u izjašnjenje o osnovanosti žalbe u meritumu po osnovu Rješenja URŽ-a, navodeći da je žalba neosnovana. Nakon toga, URŽ je donio meritorno Rješenje od 7. 3. 2019. godine kojim se žalba ponuđača „Džekos“ d.o.o. odbija kao neblagovremena. Društvo je Dopisom od 25. 3. 2019. godine obavijestilo izvođača radova (Hydro Metal d.o.o. i Ans Drive d.o.o.) o nastavku realizacije potpisanog ugovora.

Na osnovu svega navedenog, ne možemo potvrditi da je Društvo prilikom sačinjavanja tenderske dokumentacije jasno i nedvosmisleno navelo mogućnost podugovaranja. Također, prilikom vrednovanja ponuda nije uzeta u obzir činjenica da li ponuđač ima iskustva iz segmenta poslovanja koji obuhvata predmet nabavke, s obzirom na to da su prihvaćene ponude bez neophodnih ovlaštenja za izvođenje svih

građevinskih radova. Društvo je za izvođenje navedenih građevinsko-zanatskih i instalaterskih radova zaključilo tri ugovora u ukupnoj vrijednosti od 36.068.577 KM. Navedeno nije u skladu sa članom 53. Zakona o javnim nabavkama, kojim je definisano da ugovorni organ mora dati potpune informacije o uslovima ugovora i postupku dodjele ugovora koji je kandidatima/ponuđačima dovoljan za pripremu zahtjeva za učešće, odnosno ponuda na stvarno konkurentskoj osnovi. Također, članom 3, stav (2), tačka (e) Uputstva za pripremu modela tenderske dokumentacije, tenderska dokumentacija treba da sadrži odredbe koje se odnose na podugovaranje, uslove koji se zahtijevaju za podugovaranje, kao i odredbe Nacrta ugovora koje definišu obavezu direktnog plaćanja podugovaraču. Ovo je imalo za posljedicu da radovi nisu započeti u planiranom roku, kao i da nisu realizovane planirane investicije u 2018. godini.

Preporuka:

- *tendersku dokumentaciju sačinjavati u skladu sa članom 53. Zakona o javnim nabavkama kako bi se dale potpune informacije o uslovima ugovora i postupku dodjele ugovora koji je kandidatima/ponuđačima dovoljan za pripremu ponuda na stvarno konkurentskoj osnovi.*

8. SUDSKI SPOROVI

Prema prezentiranim podacima Sektora za pravne poslove, protiv Društva se vode sudski sporovi u ukupnoj vrijednosti od 123.734 KM, sa sudskim troškovima u iznosu od 11.235 KM. Tužbe se uglavnom odnose na sporove iz radnog odnosa. Društvo je u 2018. godini u skladu sa MRS-om 37 – Rezerviranja, potencijalne obaveze i potencijalna sredstva, izvršilo rezervisanja u iznosu od 37.115 KM, s obzirom na to da je u ranijim godinama po ovom osnovu rezervisano 216.695 KM.

Društvo je, prema prezentiranim podacima na dan 31. 12. 2018. godine, pokrenulo sudske postupke u ukupnom iznosu od oko 6.735.524 KM radi naplate potraživanja, od čega se najveća tužba u iznosu od 6.451.303 KM odnosi na JP B&H Airlines d.o.o. Sarajevo, koja su prijavljena u stečajnu masu navedenog preduzeća.

9. KOMENTARI NA NACRT IZVJEŠTAJA

Društvo je 4. 7. 2019. godine dostavilo komentar na Nacrt izvještaja o izvršenoj finansijskoj reviziji za 2018. godinu. U komentaru su navedena neslaganja na date nalaze revizora u vezi s javnim nabavkama i usaglašavanjem povećanja osnovnog kapitala, iskazanog u finansijskim izvještajima, sa iskazanim kapitalom u sudskom registru. Komentare na nalaze koji se odnose na nabavke nismo mogli prihvatiti, s obzirom na to da nije dato adekvatno obrazloženje niti je dostavljena relevantna dokumentacija koja bi uticala na izmjene datih nalaza u Izvještaju, jer Društvo nije postupilo u skladu sa članom 53. Zakona o javnim nabavkama. Uz dostavljeni Komentar na Nacrt izvještaja priložen je Aktuelni izvod iz sudskog registra od 23. 5. 2019. godine, kojim je izvršeno usaglašavanje kapitala i isto je inkorporirano u Konačan izvještaj o izvršenoj finansijskoj reviziji za 2018. godinu.

Rukovodilac Sektora
za finansijsku reviziju

Mira Pažin, dipl. oec.

Tim za reviziju:

Belma Mušinović, dipl. oec. – vođa tima

Katica Galić, dipl. oec. – član tima

IV PRILOG GODIŠNJI FINANSIJSKI IZVJEŠTAJI

Bilans uspjeha za period od 1. 1. do 31. 12. 2018. godine			
Naziv pravnog lica: JP MEĐUNARODNI AERODROM „SARAJEVO“ d.o.o.			
RB	Pozicija	Tekuća godina	Prethodna godina
A)	DOBIT ILI GUBITAK PERIODA		
	POSLOVNI PRIHODI I RASHODI		
I	Poslovni prihodi (od 1 do 4)	51.315.810	47.894.433
1	Prihodi od prodaje robe	961.722	882.713
2	Prihodi od prodaje učinaka	46.315.142	43.426.622
3	Prihodi od aktiviranja ili potrošnje robe i učinaka	0	0
4	Ostali poslovni prihodi	4.038.946	3.585.098
II	Poslovni rashodi (od 1 do 7)	36.576.104	35.098.817
1	Nabavna vrijednost prodane robe	466.263	439.482
2	Materijalni troškovi	3.233.430	3.343.245
3	Troškovi plaća i ostalih ličnih primanja	22.195.924	21.591.158
4	Troškovi proizvodnih usluga	893.857	914.960
5	Amortizacija	6.185.832	5.711.292
6	Troškovi rezervisanja	536.613	232.291
7	Nematerijalni troškovi	3.064.185	2.866.389
III	Dobit od poslovnih aktivnosti (I – II)	14.739.706	12.795.616
	Gubitak od poslovnih aktivnosti (II – I)	0	0
	FINANSIJSKI PRIHODI I RASHODI		
IV	Finansijski prihodi (od 1 do 6)	914.917	1.093.503
1	Finansijski prihodi od povezanih pravnih lica	0	0
2	Prihodi od kamata	911.643	1.090.452
3	Pozitivne kursne razlike	3.274	3.051
4	Prihodi od efekata valutne klauzule	0	0
5	Prihodi od učešća u dobiti zajedničkih ulaganja	0	0
6	Ostali finansijski prihodi	0	0
V	Finansijski rashodi (od 1 do 5)	2.371	1.486
1	Finansijski rashodi iz odnosa sa povezanim pravnim licima	0	0
2	Rashodi kamata	749	86
3	Negativne kursne razlike	1.622	1.400
4	Rashodi iz osnova valutne klauzule	0	0
5	Ostali finansijski rashodi	0	0
VI	Dobit od finansijskih aktivnosti (IV-V)	912.546	1.092.017
	Gubitak od finansijske aktivnosti (V-IV)	0	0
VII	Dobit od redovne aktivnosti (III - VI) > 0	15.652.252	13.887.633
VIII	Gubitak od redovne aktivnosti (III - VI) < 0	0	0
	OSTALI PRIHODI I RASHODI		
IX	Ostali prihodi i dobici (od 1 do 9)	224.706	681.052
1	Dobici od prodaje stalnih sredstava	0	0
2	Dobici od prodaje investicionih nekretnina	0	0
3	Dobici od prodaje bioloških sredstava	0	0
4	Dobici od prodaje učešća u kapitalu i vrijednosnih papira	0	0
5	Dobici od prodaje materijala	48.994	20.949
6	Viškovi	7.287	4.260
7	Naplaćena otpisana potraživanja	20.675	12.937
8	Prihodi po osnovu ugovorene zaštite od rizika	0	0
9	Otpis obaveza, ukinuta rezervisanja i ostali prihodi	147.750	642.906
X	Ostali rashodi i gubici (od 1 do 9)	127.691	73.549
1	Gubici od prodaje i rashodovanja stalnih sredstava	20.144	24.389
2	Gubici od prodaje i rashodovanja investicionih nekretnina	0	0
3	Gubici od prodaje i rashodovanja bioloških sredstava	0	0
4	Gubici od prodaje učešća u kapitalu i vrijednosnih papira	0	0
5	Gubici od prodaje materijala	0	0
6	Manjkovi	4.820	10.300
7	Rashodi iz osnova zaštite od rizika	0	0

8	Rashodi po osnovu ispravke vrijednosti i otpisa potraživanja	44.820	19.108
9	Rashodi i gubici na zalihama i ostali rashodi	57.907	19.752
XI	Dobit po osnovu ostalih prihoda i rashoda (IX-X)	97.015	607.503
XII	Gubitak po osnovu ostalih prihoda i rashoda (X-IX)	0	0
	PRIHODI I RASHODI OD USKLAĐIVANJA VRIJEDNOSTI SREDSTAVA		
1*	Prihodi iz osnova usklađivanja vrijednosti sredstava	0	81.651
2*	Rashodi iz osnova usklađivanja vrijednosti sredstava	65.570	19.116
3*	Povećanje vrijednosti specifičnih stalnih sredstava	0	0
4*	Smanjenje vrijednosti specifičnih stalnih sredstava	0	0
5*	Prihodi iz osnova promjene računovodstvenih politika i ispravki neznačajnijih grešaka iz ranijih perioda	0	0
6*	Rashodi iz osnova promjena računovodstvenih politika i ispravki neznačajnijih grešaka iz ranijih perioda	0	0
	UKUPNI PRIHODI PERIODA (I+IV+IX+1*+3*+5*)	52.455.433	49.750.639
	UKUPNI RASHODI PERIODA (II+V+X+2*+4*+6*)	36.771.736	35.192.968
	DOBIT ILI GUBITAK NEPREKINUTOG POSLOVANJA	15.683.697	14.557.671
XIII	Dobit neprekinutog poslovanja prije poreza	15.683.697	14.557.671
XIV	Gubitak neprekinutog poslovanja prije poreza	0	0
	POREZ NA DOBIT NEPREKINUTOG POSLOVANJA		
1	Porezni rashodi perioda	1.700.351	1.556.359
	NETO DOBIT ILI GUBITAK NEPREKINUTOG POSLOVANJA		
XV	Neto dobit neprekinutog poslovanja	13.983.346	13.001.312
XVI	Neto gubitak neprekinutog poslovanja	0	0
	NETO DOBIT ILI GUBITAK PERIODA		
XVII	Neto dobit perioda	13.983.346	13.001.312
XVIII	Neto gubitak perioda	0	0
B)	OSTALA SVEOBUHVAATNA DOBIT ILI GUBITAK		
	Ukupna neto sveobuhvatni dobit perioda	13.983.346	13.683.584
	Ukupni neto sveobuhvatni gubitak perioda	0	0

Uprava je pripremila finansijske izvještaje i odobrila ih 28. 2. 2019. godine.

Direktor
Armin Kajmaković

Bilans stanja na dan 31. 12. 2018. godine					
Naziv pravnog lica: JP MEĐUNARODNI AERODROM „SARAJEVO“ d.o.o.					
1	Pozicija	Iznos tekuće godine			Iznos prethodne godine /neto/
		Bruto	Ispravka vrijednosti	NETO (3-4)	
2	3	4	5	5	
	AKTIVA				
	A) STALNA SREDSTVA I DUGOROČNI PLASMANI (1 do 8)	280.773.105	95.496.060	185.277.045	192.547.927
1	Nematerijalna sredstva	2.038.989	1.058.452	980.537	745.859
2	Nekretnine, postrojenja i oprema	268.729.127	94.221.095	174.508.032	168.202.119
3	Investicione nekretnine	0	0	0	0
4	Biološka sredstva	3.000	1.950	1.050	1.350
5	Ostala (specifična) stalna materijalna sredstva	0	0	0	0
6	Dugoročni finansijski plasmani	9.993.713	214.563	9.779.150	23.469.960
7	Druga dugoročna potraživanja	4.006	0	4.006	8.012
8	Dugoročna razgraničenja	4.270	0	4.270	120.627
	B) ODLOŽENA PORESKA SREDSTVA	0	0	0	0
	C) TEKUĆA SREDSTVA (1 do 2)	53.551.621	7.535.478	46.016.143	53.959.706
1	Zalihe i sredstva namijenjena prodaji	2.105.133	547.532	1.557.601	1.507.602
2	Gotovina, kratkoročna potraživanja i kratkoročni plasmani	51.446.488	6.987.946	44.458.542	52.452.104
	D) ODLOŽENA PORESKA SREDSTVA	0	0	0	0
	E) GUBITAK IZNAD VISINE KAPITALA	0	0	0	0
	I) POSLOVNA AKTIVA (A+B+C+D+E)	334.324.726	103.031.538	231.293.188	246.507.633
	II) Vanbilansna evidencija – vanbilansna aktiva	12.862.786	0	12.862.786	4.873.513
	UKUPNO AKTIVA (I+II)	347.187.512	103.031.538	244.155.974	251.381.146
	PASIVA				
	A) KAPITAL (1 do 10)			213.259.593	230.816.904
1	Osnovni kapital			50.600.656	44.140.000
2	Upisani neuplaćeni kapital			0	0
3	Emisiona premija			0	0
4	Rezerve			18.405.726	18.405.726
5	Revalorizacione rezerve			87.259.078	88.024.247
6	Nerealizovani dobiti			0	0
7	Nerealizovani gubici			0	0
8	Neraspoređena dobit			56.994.133	80.246.931
9	Gubitak do visine kapitala			0	0
10	Otkupljene vlastite dionice i udjeli			0	0
	B) DUGOROČNA REZERVISANJA			12.348.010	12.591.767
	C) DUGOROČNE OBAVEZE			0	0
	D) ODLOŽENE PORESKE OBAVEZE			0	0
	E) KRATKOROČNE OBAVEZE (1 do 8)			5.244.842	2.547.557
1	Kratkoročne finansijske obaveze			80.000	50.000
2	Obaveze iz poslovanja			4.706.882	1.831.406
3	Obaveze iz specifičnih poslova			226.628	199.317
4	Obaveze po osnovu plaća, nak. i ostalih primanja zaposlenih			25.743	0
5	Druge obaveze			7.709	1.198
6	Obaveze za PDV			5.349	4.260
7	Obaveze za ostale poreze i druge dažbine			19.678	14.148
8	Obaveze za porez na dobit			172.853	447.228
	F) PASIVNA VREMENSKA RAZGRANIČENJA			440.743	551.405
	G) ODLOŽENE PORESKE OBAVEZE			0	0
	I) POSLOVNA PASIVA (A+B+C+D+E+F+G)			231.293.188	246.507.633
	II) Vanbilansna evidencija – vanbilansna pasiva			12.862.786	4.873.513
	UKUPNO PASIVA (I+II)			244.155.974	251.381.146

Uprava je pripremila finansijske izvještaje i odobrila ih 28. 2. 2019. godine.

Direktor

Armin Kajmaković

Izveštaj o gotovinskim tokovima za period od 1. 1. do 31. 12. 2018. godine				
(Indirektna metoda)				
Naziv pravnog lica: JP MEĐUNARODNI AERODROM „SARAJEVO“ d.o.o.				
	Opis	Oznaka (+,-)	IZNOS	
			Tekuća godina	Prethodna godina
A. GOTOVINSKI TOKOVI IZ POSLOVNIH AKTIVNOSTI				
1	Neto dobit (gubitak) za period		13.983.346	13.001.312
	Usklađenje za:			
2	Amortizacija/vrijednost usklađivanja nematerijalnih sredstava	+	307.870	279.969
3	Gubici (dobici) od otuđenja nematerijalnih sredstava	+(-)	0	0
4	Amortizacija/vrijednost usklađivanja materijalnih sredstava	+	5.877.962	5.431.323
5	Gubici (dobici) od otuđenja materijalnih sredstava	+(-)	20.144	24.389
6	Usklađenja iz osnova dugoročnih finansijskih sredstava	+(-)	0	0
7	Nerealizovani rashodi (prihodi) od kursnih razlika	+(-)	0	0
8	Ostala usklađenja za negotovinske stavke	+(-)	0	927.732
9	Ukupno (2 do 8)		6.205.976	6.663.413
10	Smanjenje (povećanje) zaliha	+(-)	(49.999)	(50.405)
11	Smanjenje (povećanje) potraživanja od prodaje	+(-)	142.496	(1.010.628)
12	Smanjenje (povećanje) drugih potraživanja	+(-)	(229.970)	424.001
13	Smanjenje (povećanje) aktivnih vremenskih razgraničenja	+(-)	(71.448)	(31.941)
14	Povećanje (smanjenje) obaveza prema dobavljačima	+(-)	2.855.918	(2.176.037)
15	Povećanje (smanjenje) drugih obaveza	+(-)	(432.392)	178.458
16	Povećanje (smanjenje) pasivnih vremenskih razgraničenja	+(-)	(110.662)	(32.097)
17	Ukupno (10 do 16)		2.103.943	(2.698.649)
18	Neto gotovinski tok od poslovnih aktivnosti (1+9+17)		22.293.265	16.966.076
B. GOTOVINSKI TOKOVI IZ ULAGAČKIH AKTIVNOSTI				
19	Prilivi gotovine iz ulagačkih aktivnosti (20 do 25)		11.734.980	11.734.980
20	Prilivi iz osnova kratkoročnih finansijskih plasmana	+	0	0
21	Prilivi iz osnova prodaje dionica i udjela		0	0
22	Prilivi iz osnova prodaje stalnih sredstava	+	0	0
23	Prilivi iz osnova kamata	+	0	0
24	Prilivi od dividendi i učešća u dobiti	+	0	0
25	Prilivi iz osnova ostalih dugoročnih finansijskih plasmana	+	11.734.980	11.734.980
26	Odlivi gotovine iz ulagačkih aktivnosti (27 do 30)		28.679.193	13.257.377
27	Odlivi iz osnova kratkoročnih finansijskih plasmana	-	0	0
28	Odlivi iz osnova kupovine dionica i udjela	-	0	0
29	Odlivi iz osnova kupovine stalnih sredstava	-	13.032.553	9.345.717
30	Odlivi iz osnova ostalih dugoročnih finansijskih plasmana	-	15.646.640	3.911.660
31	Neto priliv gotovine iz ulagačkih aktivnosti (19-26)		0	0
32	Neto odliv gotovine iz ulagačkih aktivnosti (26-19)		16.944.213	1.522.397
C. GOTOVINSKI TOKOVI IZ FINANSIJSKIH AKTIVNOSTI				
33	Prilivi gotovine iz finansijskih aktivnosti (34 do 37)		284.642	0
34	Prilivi iz osnova povećanja osnovnog kapitala	+	0	0
35	Prilivi iz osnova dugoročnih kredita	+	0	0
36	Prilivi iz osnova kratkoročnih kredita	+	0	0
37	Prilivi iz osnova ostalih dugoročnih i kratkoročnih obaveza	+	284.642	0
38	Odlivi gotovine iz finansijskih aktivnosti (39 do 44)		31.510.656	50.000
39	Odlivi iz osnova otkupa vlastitih dionica i udjela	-	0	0
40	Odlivi iz osnova dugoročnih kredita	-	0	0
41	Odlivi iz osnova kratkoročnih kredita	-	0	0
42	Odlivi iz osnova finansijskog lizinga	-	0	0
43	Odlivi iz osnova isplaćenih dividenda	-	31.460.656	0
44	Odlivi iz osnova ostalih dugoročnih i kratkoročnih obaveza	-	50.000	50.000
45	Neto priliv gotovine iz finansijskih aktivnosti (33-38)		0	0
46	Neto odliv gotovine iz finansijskih aktivnosti (38-33)		31.226.014	50.000
47	D. UKUPNI PRILIVI GOTOVINE (18+31+45)		22.293.265	16.966.076
48	E. UKUPNI ODLIVI GOTOVINE (18+32+46)		48.170.227	1.572.397
49	F. NETO PRILIV GOTOVINE (47-48)		0	15.393.679
50	G. NETO ODLIV GOTOVINE (48-47)		25.876.962	0

51	H. Gotovina na početku izvještajnog perioda		30.330.224	14.934.894
52	I. Pozitivne kursne razlike iz osnova preračuna gotovine	+	3.269	3.051
53	J. Negativne kursne razlike iz osnova preračuna gotovine	-	1.622	1.400
54	K. Gotovina na kraju izvještajnog perioda (51+49-50+52-53)		4.454.909	30.330.224

Uprava je pripremila finansijske izvještaje i odobrila ih 28. 2. 2019. godine.

Direktor:
Armin Kajmaković

Izveštaj o promjenama u kapitalu za period koji završava na dan 31. 12. 2018. godine
Naziv pravnog lica: JP MEĐUNARODNI AERODROM „SARAJEVO“ d.o.o.

VRSTA PROMJENE NA KAPITALU	DIO KAPITALA KOJI PRIPADA VLASNICIMA MATIČNOG PRIVREDNOG DRUŠTVA						MANJINSKI INTERES	UKUPNO KAPITAL (7+8)
	Dionički kapital i udjeli u d.o.o.	Revalorizacijske rezerve	Nerealizovani dobiti/gubici	Ostale rezerve	Akumulirana neraspoređena dobit/gubitak nepokriveni	Ukupno (2+3+5+6+7)		
1	2	3	4	5	6	7	8	9
1. Stanje na dan 31. 12. 2016. god.	44.140.000	41.737.410	0	18.405.726	66.613.347	170.896.483	0	170.896.483
2. Efekti promjena u računovodstvenim politikama	0	0	0	0	0	0	0	0
3. Efekti ispravki grešaka	0	0	0	0	0	0	0	0
4. Ponovo iskazano stanje na dan 31. 12. 2016, tj. 1. 1. 2017. god. (1 ± 2 ± 3)	44.140.000	41.737.410	0	18.405.726	66.613.347	170.896.483	0	170.896.483
5. Efekti revalorizacije materijala i nematerijalnih sredstava	0	46.286.837	0	0	682.272	46.969.109	0	46.969.109
6. Nerealizovani dobiti/gubici po osnovu finansijskih sredstava raspoloživih za prodaju	0	0	0	0	0	0	0	0
7. Kursne razlike nastale prevođenjem finansijskih izvještaja u drugu valutu prezentacije	0	0	0	0	0	0	0	0
8. Neto dobit/gubitak iskazan u bilansu uspjeha	0	0	0	0	13.001.312	13.001.312	0	13.001.312
9. Neto dobiti/gubici priznati direktno u kapital	0	0	0	0	50.000	50.000	0	50.000
10. Objavljene dividende i drugi oblici raspodjele dobiti i pokriće gubitka	0	0	0	0	0	0	0	0
11. Emisija dioničkog kapitala i drugi oblici povećanja ili smanjenja osnovnog kapitala	0	0	0	0	0	0	0	0
12. Stanje na dan 31. 12. 2017. godine, odnosno 1. 1. 2018. god. (4 ± 5 ± 6 ± 7 ± 8 ± 9 -10 + 11)	44.140.000	88.024.247	0	18.405.726	80.246.931	230.816.904	0	230.816.904

13. Efekti promjena u računovodstvenim politikama	0	0	0	0	0	0	0	0
14. Efekti ispravki grešaka	0	0	0	0	0	0	0	0
15. Ponovo iskazano stanje na dan 31. 12. 2017, odnosno 1. 1. 2018. (12 ± 13 ± 14)	44.140.000	88.024.247	0	18.405.726	80.246.931	230.816.904	0	230.816.904
16. Efekti revalorizacije materijala i nematerijalnih sredstva	0	0	0	0	765.169	0	0	0
17. Nerealizovani dobiti/gubici po osnovu finansijskih sredstava raspoloživih za prodaju	0	0	0	0	0	0	0	0
18. Kursne razlike nastale prevođenjem finansijskih izvještaja u drugu valutu prezentacije	0	0	0	0	0	0	0	0
19. Neto dobit (gubitak) iskazan u bilansu uspjeha	0	0	0	0	13.983.346	13.983.346	0	13.983.346
20. Neto dobiti/gubici priznati direktno u kapitalu	0	0	0	0	0	0	0	0
21. Objavljene dividende i drugi oblici raspodjele dobiti i pokriće gubitka	0	0	0	0	31.540.656	31.540.656	0	31.540.656
22. Emisija dioničkog kapitala i drugi oblici povećanja ili smanjenja osnovnog kapitala	6.460.656	0	0	0	(6.460.656)	0	0	0
23. Stanje na dan 31. 12. 2018. g. (15±16±17±18±19±20-21+22)	50.600.656	87.259.078	0	18.405.726	56.994.134	213.259.594	0	213.259.594

Uprava je pripremila finansijske izvještaje i odobrila ih 28. 2. 2019. godine.

Direktor:
Armin Kajmaković